

ΕΙΣΗΓΗΣΙΣ

Μητροπολίτου Σάμου καί Ίκαρίας κ. Εύσεβίου

Ένώπιον τῆς Ἱ. Σ. τῆς Ἱεραρχίας Ἐκκλησίας τῆς
Ἑλλάδος, Τετάρτη 5 Ὀκτωβρίου 2022.

ΘΕΜΑ: «Ἀνασυγκρότηση τῆς ἐνορίας καί ἐπανευαγγελισμός τῶν πιστῶν»

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος,
Πρόεδρε τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος,
Σεβασμιώτατοι ἅγιοι Πατέρες καί Ἀδελφοί,

Μετά πολλῶν εὐχαριστιῶν διά τήν ἀνάθεσιν τῆς παρουσίας εἰσηγήσεως παρῆλθον εἰς τό βῆμα σήμερον, διά νά ὁμιλήσω εἰς τήν ἀγάπην Σας, «οὐ καθ' ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας» (Α΄ Κορ. β 1). Τολμῶ νά ἀρθρώσω κραυγὴν τινὰ ἀγωνίας καί προβληματισμοῦ διά τήν πορείαν τοῦ ζῶντος σώματος τοῦ Χριστοῦ εἰς τήν σύγχρονον πραγματικότητα. Μία πορεία ἡ ὁποία ὁμοιάζει κατά πολὺν εἰς τόν ἀνήφορον τοῦ Γολγοθᾶ, ὅπου ἐν μέσῳ μαστιγώσεων καί ἐμπτυσμῶν ἔσωθεν καί ἔξωθεν ἀναβαίνουσα ἡ μαρτυρική Ἐκκλησία ἐλπίζει καί προσδοκᾷ τήν ἀλήθειαν τῆς Ἀναστάσεως. Προσδοκῶ, ὡς ἄσμα ζεούσης καρδίας ν' ἀφήσω μίαν παρακαταθήκην σκέψεως καί συμπροβληματισμοῦ πρὸς μελέτην καί γόνιμον διεργασίαν εἰς δόξαν τῆς Παναγίου Τριάδος καί εὐκλειαν τῆς κοινῆς πάντων τῶν

πιστῶν Μητρός Ἐκκλησίας.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Εἶναι γνωστό ὅτι διερχόμεστε, ἴσως, τή δυσκολώτερη ιστορικῶς συγκυρία τῶν τελευταίων χρόνων.

Μαζί μέ τήν πολυεπίπεδη κρίση, ἡ ὁποία προηγήθηκε καί ἡ ὁποία ὀνομάσθηκε οἰκονομική, ἀλλά ἐμφάνισε σαφεῖς προεκτάσεις σέ ὅλους τούς τομεῖς καί τά επίπεδα τῆς σύγχρονης ζωῆς, ἐπηρεάζοντας τόν πολιτισμό, τά ἐθνικά θέματα, τήν ἠθική τῆς κοινωνίας καί ἄλλα, ἐμφανίσθηκε καί ἡ ὑγειονομική κρίση. Μιά πραγματικότητα δυσμενῆς, ἡ ὁποία συνέχει τήν ζωή μας τά δύο τελευταῖα χρόνια καί μᾶς ἀνάγκασε νά στριμωθοῦμε πνευματικά καί νά τηρήσουμε σκληρές, ἀλλά πολύτιμες ἰσορροπίες, μεταξύ τοῦ πληρώματος τῆς Ἁγίας μας Ἐκκλησίας.

Πολλές φορές στή διάρκεια αὐτῆς τῆς περιόδου θυμήθηκα τό παράπονο τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου: «Ὁ πλοῦς ἐν νυκτί, πυρσός οὐδαμοῦ. Χριστός καθεύδει» καί ταυτίστηκα μέ τήν ἀγωνία του. Χωρίς ἀμφιβολία ἡ ὑγειονομική αὐτή κρίση τοῦ κορωνοϊοῦ ἀνέδειξε τά κενά καί τίς ἐλλείψεις μας καί πῆρε ἀπό τά μάτια μας τά φίλτρα, πού ὠραιοποιοῦσαν καταστάσεις καί παραποιοῦσαν τήν ζοφερή πραγματικότητα τῆς θρησκευτοποίησης τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς, τήν ἐκκοσμίκευση, ὡς συνελόντι εἰπεῖν, τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ἐμφανίζεται, λοιπόν, ἐπιτακτική ἡ ἀνάγκη τοῦ συμπροβληματισμοῦ μας πάνω σ'αὐτή τή δυσχερῆ πραγματικότητα καί τῆς λήψεως, ἐνδεχομένως, ἀποφάσεων μέ

σκοπό τόσο τήν πνευματική ἀνασυγκρότηση τῆς Ἑνορίας, ὅσο καί τόν ἐπανευαγγελισμό τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας μας, συμπεριλαμβανομένων, ὡς μή ὤφειλε, καί τινων ἐκ τοῦ ἱεροῦ Κλήρου.

Ἄν σκεφθοῦμε, πώς ἡ Ἑνορία ἀνάγεται στίς Συνάξεις τῆς Ἐκκλησίας τῶν ἀποστολικῶν χρόνων, τότε πρέπει νά παραδεχθοῦμε πώς ἡ διαπίστωση τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων «οὐκ ἀρεστόν ἐστίν ἡμᾶς καταλείψαντας τόν λόγον τοῦ Θεοῦ διακονεῖν τραπέζαις» (Πράξ. στ. 2) ἀποτελεῖ τήν ἀσφαλιστική δικλειῖδα, γιά τήν πνευματική ἀναβάθμιση τῆς ζωῆς τῆς σύγχρονης Ἑνορίας, ἐνῶ ταυτόχρονα ὑποδεικνύει καί τήν κατεύθυνση πρὸς τήν ὁποία ὀφείλουμε νά κινηθοῦμε, πού δέν εἶναι ἄλλη ἀπό τόν ἀγιασμό τῶν πιστῶν καί τήν ἐπίτευξη τῆς σωτηρίας τους διά τῆς μυστηριακῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας.

Εἶναι ἀλήθεια, πώς ἡ κοινωνία μας ἔχει ἀλλάξει τίς τελευταῖες δεκαετίες καί σέ τίποτε δέν θυμίζει τήν παραδοσιακή Ἑλληνορθόδοξη κοινωνία ἄλλων ἐποχῶν. Τοῦτο καθιστᾷ τό ἔργο τῆς Ἑνορίας δύσκολο. Ὅμως πρέπει νά δραστηριοποιηθοῦμε μέ βάση τήν ὀρθόδοξη ποιμαντική, ἀνάμεσα σέ ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι ἀκολουθοῦν τά πρότυπα τῆς ζωῆς τῶν Δυτικοευρωπαϊκῶν Χωρῶν, πού βασίζονται κυρίως σέ προτεσταντικά πρότυπα καί πού ἀπέχουν ἀπό τήν Ὀρθόδοξη Χριστιανική ζωή. Οἱ διαστάσεις τοῦ χριστιανισμοῦ στίς δυτικές κοινωνίες ἀφοροῦν κυρίως σέ φιλανθρωπικές κινήσεις καί ἐλάχιστα ἐνδιαφέρονται γιά τήν σωτηρία τῶν ἀνθρώπων. Γι’

αυτό και πολλά πράγματα μετακενώθηκαν εύκολα στην πατρίδα μας και έλαβαν νομική κατοχύρωση, ώστε να βάζονται τά θεμέλια τής Όρθόδοξης οικογένειας. Καί δέν έννοῶ μόνον τούς διαφόρους τύπους γάμων ή συμφώνων συμβίωσης, αλλά και τίς έμμονές πού άναπτύσσονται έναντίον τής Όρθόδοξης Έκκλησίας, επί ούσιαστικῶν θεμάτων ζωής και σωτηρίας.

Υπενθυμίζω τήν έγκύκλιο διαμαρτυρίας τής Ίεραῆς Συνόδου, έναντι ὄλων εκείνων, οί ὁποῖοι παρά τήν πανθομολογούμενη ύποδειγματική τήρηση τῶν μέτρων ύγιεινομικῆς προστασίας άπό μέρος τής Έκκλησίας, έν τούτοις έπιχειροῦσαν να καταφέρουν να άπαγορευθεῖ ή θεία Κοινωνία, κατά τήν περίοδο τής πανδημίας, έπειδή αυτό έγινε σε Χῶρες τής Δυτικῆς Εύρώπης και τής Άμερικῆς.

Υπενθυμίζω επίσης και τίς πρόσφατες διαμαρτυρίες για τήν έγκύκλιο τής Ίεραῆς Συνόδου σχετικῶς μέ τήν προστασία τής ζωής και τήν άποφυγή τῶν άμβλώσεων, ή ὁποία άν και ἦταν πολύ εύγενικά και διακριτικά γραμμένη, παρ' ὄλα ταῦτα ξεσήκωσε θύελλα διαμαρτυρίας, έξαιτίας τοῦ μεγάλου έγωῖσμοῦ τῶν ανθρώπων, πού κρύβεται έπιμελῶς κάτω άπό τήν μορφή τοῦ δικαιώματος και να σκεφθοῦμε ὅτι, στην προκειμένη περίπτωση, τό δικαίωμα άφορᾶ στη στέρηση τής ζωής κάποιου άλλου!

Αυτή ή σκληρότητα τής σύγχρονης νεοελληνικῆς κοινωνίας, πού συνήθως έχθρεύεται άπροκάλυπτα ὅ,τιδήποτε, έκκλησιαστικό, χριστιανικό, ὀρθόδοξο και έλληνικό πολλές

φορές, απαιτεί ιδιαίτερη ποιμαντική χειραγώγηση.

Είναι αλήθεια, ότι πολλές από τις δραστηριότητες των Ένοριων των καθ' ημάς Ίερων Μητροπόλεων αφορμούνται από άγαθή διάθεση. Αποτελούν τήν απάντησή μας στις διάφορες ανάγκες των Χριστιανών μας και έχουν σκοπό νά τούς οίκειώσουν με τή ζωή τῆς Ἐκκλησίας, προσελκύοντας τό ενδιαφέρον τους, ἄν καί θεωρῶ ὅτι δέν συμβαίνει πάντοτε αὐτό μέ ἐπιτυχία.

Στήν σύγχρονη πραγματικότητα τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας μας, τήν Ἑλληνική, ἀλλά καί τήν διεθνῆ, περισσότερο ὁ Λαός, ἀλλά καί ὁ Κληρὸς σέ κάποιες περιπτώσεις, φαίνεται ὅτι προσδίδουμε μεγαλύτερη βαρύτητα στό φιλανθρωπικό ἔργο καί στίς ἀπαιτήσεις τοῦ κόσμου, παρά στήν πνευματική μας ἀποστολή.

Ἐπάρχει πάντοτε πρό τῶν ὀφθαλμῶν μας ὁ αἰώνιος πειρασμός τοῦ ἀνθρώπου νά ἀκολουθήσει ἐκεῖνον πού τόν τρέφει καί καλύπτει τίς ἀνάγκες του, ἀλλά μέχρι ἐκεῖ. Ὁ Κύριος ὅμως στό 6ο κεφάλαιο τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Ἰωάννου ἐφιστᾷ τήν προσοχή μας, ὥστε νά μήν μονοπωλεῖται «ἡ βρώσις ἡ ἀπολυμένη», εἰς βάρος «τοῦ ἄρτου τῆς ζωῆς». Ὅμως πέρα ἀπό τίς διάφορες δραστηριότητες τῶν Ἐνοριῶν μας, πολιτιστικές, καί ἄλλες, πολλές φορές ἐρχόμαστε πρό ἀδιεξόδου καί πρέπει νά δώσουμε λύση σέ προβλήματα ἐμπεριστάτων μελῶν τοῦ πληρώματός μας, παρέχοντας ἄλλοτε οἰκονομική ἐνίσχυση καί ἄλλοτε ὑλικά ἀγαθά, τά ὁποῖα ὅμως ἀφοροῦν στό ὑλικό μέρος

τῆς ζωῆς τους, μέ τήν εὐχή νά ἔλθουν νά γνωρίσουν τόν Χριστό καί τήν ζωή τῆς Ἐκκλησίας Του, γιά τήν σωτηρία τους. Τίς περισσότερες φορές αὐτό παραμένει τό μεγάλο ζητούμενο.

Ἔχω τήν αἴσθηση ὅμως ὅτι εἴμαστε κατά τό μᾶλλον ἢ ἥττον ἐπηρεασμένοι ἀπό ξένα εὐρωπαϊκά ἐκκλησιαστικά πρότυπα, τά ὁποῖα, ὅπως προανεφέρθη, ἔχουν ἀναφορά σέ μιά προτεσταντικοῦ τύπου νοοτροπία, γιά τό τί εἶναι ἡ Ἐκκλησία, μέ ἀποτέλεσμα νά ἀφήνουμε τήν Ἐκκλησία μας νά ἐκπίπτει σέ φιλανθρωπικό ἴδρυμα παροχῆς ὑλικῶν ἀπολαβῶν, ὥστε νά μᾶς ἐλέγχει ζωηρῶς ἡ ἀποστολική διαπίστωση τοῦ «διακονεῖν τραπέζαις», ἔναντι τοῦ κηρύγματος τοῦ Εὐαγγελίου.

Αὐτή ἡ διαπίστωση γίνεται ἐντονώτερη, ἂν φέρουμε στό νοῦ μας τό ὅτι ὁ ἀπόστολος Παῦλος προκρίνει τό κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου ἀκόμη καί ἀπό τή λατρευτική ζωή τῆς Ἐκκλησίας, ἐπιπλήττοντας τούς Κορινθίους καί λέγοντας: « *Οὐ γάρ ἀπέστειλέ με Χριστός βαπτίζειν, ἀλλ' εὐαγγελίζεσθαι*» (Α΄ Κορ. α΄ 17), καθ' ὅτι δέν νοεῖται Ἐνορία χωρίς κατήχηση!

Ἀπό τήν ἄλλη μεριά πάλι, ἡ σύγχρονη ποιμαντική μας διαίσθηση ἀντιλαμβάνεται ὅτι πολλά ἀπό τά ἐνεργά μέλη τῆς Ἐκκλησίας μας δέν βιώνουν τήν ζωή τοῦ Χριστοῦ μέ τόν τρόπο τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας μας, ἀλλά ἀπλῶς θρησκευοῦν μέ τρόπο δικό τους, πού θυμίζει μέν τήν ἐκκλησιαστική ζωή, ἀλλά δέν τήν εὐπροσωπεῖ καί παράλληλα θέτει τήν σωτηρία τους ἐν ἀμφιβόλῳ.

Ἄς συνυπολογίσουμε ὅτι τό μεγαλύτερο μέρος τῶν

Χριστιανῶν μας δέν ἐκκλησιάζεται, ἐκτός τῶν μεγάλων ἐορτῶν καί τοῦτο πολλές φορές γιά καθαρά ἐθιμικούς λόγους. Τά στασίδια τῶν Ἱερῶν Ναῶν μας παραμένουν κενά μετά τήν ἐκδημία τῶν πιστῶν, τό ὁποῖο σημαίνει ὅτι τά παιδιά τους, τά ἐγγόνια τους, οἱ συγγενεῖς τους δέν ἀκολούθησαν στά πνευματικά τους ἴχνη.

Ἀπό τούς ἐκκλησιαζομένους πάλι τό μεγαλύτερο ποσοστό δέν μεταλαμβάνει τῶν ἀχράντων Μυστηρίων.

Καί ἐν τέλει ἐλάχιστοι τηροῦν τήν παραδεδομένη τάξη τῆς προετοιμασίας καί τῆς μετοχῆς στήν θεία Εὐχαριστία, στίς λίγες κατά τόπους Ἐνορίες, ὅπου ὑπάρχει μιά ἐγνωσμένη πνευματική ἐργασία καί γι' αὐτό μιά ποιοτική ἀναβάθμιση.

Πρέπει νά τονισθεῖ ἰδιαιτέρως πώς ἡ Ἐνορία δέν εἶναι ἀπλῶς ἓνα τμήμα, ἀλλά αὐτή ἡ ἴδια ἡ Ἐκκλησία, θεωρούμενη ὄχι ὡς ἓνα κοσμικό μέγεθος, ἀλλά ὡς θεανθρώπινη πραγματικότητα, ἡ ὁποία κατά τόν ἅγιο Εἰρηναῖο Λουγδούνων (2^{ος} αἰ.) φυτεύθηκε στόν κόσμον γιά νά σώζεται ὁ κόσμος μέσα σέ αὐτήν, ὄχι μέ τά μέσα τοῦ κόσμου, ἀλλά μέ τήν θεία Χάρη, τήν Ὅποیان κατέχει καί οἰκονομεῖ, καθώς στήν Ἐκκλησία ὑπάρχει, ἐνεργεῖ καί σώζει τό Ἅγιον Πνεῦμα (Ἰω. ιδ' 17). Τοῦτο ἀμέσως προκρίνει τήν λατρευτική μυστηριακή ζωή τῆς Ἐκκλησίας, τῆς ὁποίας πρωταρχικό στοιχεῖο εἶναι τό κήρυγμα καί ὁ εὐαγγελισμός τῶν πιστῶν, ὁμοῦ μέ τήν μετάληψη τῶν ἀχράντων Μυστηρίων, ὥστε νά ἔλθει ὡς συνέπεια ἡ οἰαδήποτε ἱεραποστολική δραστηριότητα.

1. ΕΝΟΡΙΑ

1α. Ιστορική ανασκόπησης

Ἀρχέγονο τύπο τῆς ἐνορίας θὰ μπορούσαμε νὰ διακρίνουμε στήν, κατόπιν εἰσηγήσεως τοῦ Ἰοθὸρ, κατάτμηση τοῦ ὅλου ἔργου ποὺ ἀσκοῦσε ὁ Μωυσῆς (βλ. Ἔξ. ιη΄ 13-27).

Στοὺς χρόνους τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων ἡ Ἐνορία ἦταν ἓνας ὅρος ποὺ μπορούσε νὰ ἐκφράσει πλήρως τὸ σύνολο τῶν πιστῶν μιᾶς περιοχῆς.

Στὴν Καινὴ Διαθήκη δὲν ἀπαντᾷ ὁ ὅρος “ἐνορία”. Ὅμως θεολογικῶς καὶ πρακτικῶς τὸν συναντοῦμε. Ἡ ἐντολὴ τοῦ ἀποστόλου Παύλου στὸν Τίτο: «ἵνα καταστήσης κατὰ πόλιν πρεσβυτέρους» (Τίτ 1, 5) δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο, παρὰ ἐντολὴ γιὰ διοργάνωση ἐνοριῶν.

Καθὼς τὸ Εὐαγγέλιο διαδιδόταν πρὸς τὴν ὕπαιθρο, ιδρύονταν ιδιαίτερες χριστιανικὲς κοινότητες μὲ ιδιαίτερους πρεσβυτέρους καὶ διακόνους καὶ τοὺς ἀποκαλούμενους “χωρεπισκόπους” ἢ “ἐπισκόπους τῶν ἀγρῶν”. Ἀργότερα εἰσῆλθε ὁ θεσμὸς τοῦ Μητροπολίτου. Προσαρμοζόμενη δὲ ἡ Ἐκκλησία στὶς πολιτικὲς περιφέρειες, εἰσήγαγε τὸν θεσμὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου.

Ἡ ἀνάγκη, λοιπόν, ἀποκέντρωσης, ποὺ ἦλθε ταυτόχρονα μὲ τὴν αὔξηση τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας, ὀδήγησε τὴν Ἐκκλησία στὴν ἵδρυση τῶν ἐνοριῶν, προκειμένου οἱ ποιμένες νὰ γνωρίσουν καλύτερα τὸ ποίμνιό τους καὶ νὰ ἀντιμετωπίσουν

ἀποτελεσματικώτερα τὶς πνευματικὲς ἀνάγκες τοῦ ποιμνίου.

Ἡ πρώτη πατερικὴ μαρτυρία τοῦ ὄρου “ἐνορία” ἀπαντᾷ στὸν Γρηγόριο Νύσσης: «...κατὰ τὴν ὀρεινὴν αὐτὸν **ἐνορίαν** διάγειν» (PG 46, 1001A). Τὴν ἴδια περίπου ἐποχὴ (4ος αἰ.) συναντοῦμε τὸν ὄρο καὶ στὸν Ἐπιφάνιο Κωνσταντίας τῆς Κύπρου (PG 41, 677C).

Ἀρχικά, λοιπόν, ἐπικράτησε ἡ λέξη “ἐνορία” νὰ σημαίνει τὴν ἐδαφικὴ περιοχὴ, ὡς θηλυκὸ τοῦ ἐπιθέτου “ἐν-όριος”, ποὺ σημαίνει: ἡ χώρα ἐντὸς τῶν ὀρίων. Ἐπὶ δεκαῆξι αἰῶνες διατήρησε αὐτὴν τὴ σημασία. Μόνον οἱ Θεόδωρος Βαλσαμῶν καὶ Ἰωάννης Ζωναρᾶς συμπεριέλαβαν στὴν ἔννοια τῆς ἐνορίας τὸ σύνολο τῶν πιστῶν. Ἡ ἔννοια τῆς ἐκκλησιαστικῆς πέριξ τοῦ ναοῦ περιφέρειας τοῦ ἱερέα ἄρχισε, ἐπισήμως τοῦλάχιστον, νὰ διαφαίνεται ἀπὸ τὸν 17^ο αἰῶνα καὶ ἐντεῦθεν.

Στὰ χρόνια τῆς ὀθωμανικῆς σκλαβιάς οἱ ὑπόδουλοι Ἕλληνες, μὲ τὸν θεσμὸ τῆς ἐνορίας, κατόρθωσαν νὰ διατηρήσουν ἀλώβητη τὴν πίστη τους. Οἱ ἱεροὶ Ναοὶ δὲν ἀποτελοῦσαν μόνον τόπους λατρείας, ἀλλὰ καὶ χώρους συναθροίσεως τῶν ἐνοριτῶν, πρὸς συζήτηση καὶ ἐπίλυση προβλημάτων. Στὸν τότε ἀλύτρωτο Ἑλληνισμό, σὲ ἀντίθεση μὲ τὸν ἀντίστοιχο τῆς ἐλεύθερης Ἑλλάδος, ἡ ἐνορία-κοινότητα ἦταν τὸ κύτταρο τῆς συλλογικῆς δράσεως. Σύμφωνα πάντοτε μὲ τὰ μέτρα τῆς ἐποχῆς, ἦταν τὸ ἰδανικώτερο σύστημα αὐτοδιοικήσεως. Ἡ θρησκευτικὴ ζωὴ τῶν Ἑλλήνων, μὲ ἐπίκεντρο τὴν ἐνορία, παρέμενε ἡ μόνη ὀργανωμένη ζωὴ, ποὺ κράτησε τὰ

ζώπυρα τῆς πίστεως καὶ τοῦ ἔθνους.

Σήμερα, στὸν ὑπ' ἀριθ. 8/1979 Κανονισμὸ τῆς ΔΙΣ (ἄρ. 3, παρ. 1), τονίζεται ὅτι ἡ ἐνορία εἶναι **«βασικὴ μονὰς ὀργανώσεως τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ βίου»**· τονίζεται, δηλαδή, ὁ ρόλος τῆς ἐνορίας ὡς βάσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς καὶ θεμελιακοῦ στοιχείου τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ οἰκοδομήματος.

Ἔτσι παρέμεινε ἡ διαμόρφωση τῶν ἐνοριῶν μέχρι τὴν ἐποχὴ μας. Στὴν ἐποχὴ μας, πού οἱ πόλεις αὐξήθηκαν πληθυσμιακῶς, λόγω τῆς καθέτου δομήσεως, οἱ ἐνορίες ἀπέκτησαν τόσους πιστούς, πού ἦτο πλέον ἀπαραίτητη ἡ ὕπαρξη περισσοτέρων τοῦ ἐνός ποιμένων, γιὰ νὰ δέχονται οἱ πιστοὶ τὴν κατάλληλη πνευματικὴ φροντίδα καὶ καθοδήγηση. Ἔτσι τώρα πλέον ἔχουμε ἐνορίες διαφορετικῶν εἰδῶν, πού θὰ ἐξετάσουμε παρακάτω.

1β. Θεολογικὴ προσέγγιση.

Ἡ ἔννοια τῆς ἐνορίας προσιδιάζει περισσότερο ἀπὸ κάθε τί μέ τὴν ἔννοια καὶ τό νόημα τῆς Ἐκκλησίας. Κάθε ἐνορία εἶναι μία μικρὴ εἰκόνα καὶ ἐν σμικρῶ πλήρης ἀποτύπωση τῆς Μιᾶς, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας. Τὰ χαρακτηριστικά τῆς Ἐκκλησίας εἶναι τὰ αὐτά μέ τὰ χαρακτηριστικά τῆς ἐνορίας. Ἡ μόνη διαφορὰ βρίσκεται στό μέγεθος τῆς κάθε ἔννοιας. Ἐνῶ ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἄνευ ὁρίων, καθὼς ἀπλώνεται στὸν χῶρο καὶ στὸν χρόνο καὶ ἐγγίζει τὴν αἰωνιότητα, ἡ ἐνορία εἶναι μία τοπικὴ Ἐκκλησία, πού ζεῖ καὶ κινεῖται ἐντός συ-

γυκεκριμένων γεωγραφικῶν συνόρων. Τά ὄρια τῆς ἐνορίας, ὅμως, εἶναι μόνον τοπικά. Πνευματικά ἡ ἐνορία εἶναι ἓνα κύτταρο τῆς ὅλης Ἐκκλησίας. Ἔτσι, ὅπως ἡ Ἐκκλησία, ὅμοια καί ἡ ἐνορία προεκτείνεται στήν ἄκτιστη πραγματικότητα τῆς αἰωνιότητος, ἀφοῦ ἔχει ὡς κέντρο τῆς ζωῆς τῆς τῆς Θείας Λειτουργίας καί τῆς Εὐχαριστιακῆς Σύναξης. Ἡ ἐνορία εἶναι τό ζωντανό σῶμα τοῦ Χριστοῦ, τοῦ ὁποίου οἱ πιστοί εἶναι «ἀλλήλων μέλη» (Ρωμ. 12,5). Ὅπως ἡ Ἐκκλησία ἔτσι καί ἡ ἐνορία εἶναι ἡ φανέρωση τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν στόν κόσμο, εἶναι ἡ ζωντανή ἀποκάλυψη τῆς Ἁγίας Τριάδος καί τοῦ Ἐνσάρκου Λόγου τοῦ Θεοῦ στόν ἄνθρωπο. Ἡ ἐνορία εἶναι ὁ «μεθ' ἡμῶν Θεός» (Μτθ. α' 23) πού ἀγιάζει, σώζει καί θεοποιεῖ τά μέλη τοῦ σώματός Του. Ἡ ἐνορία εἶναι ἡ συνεχῆς ἀποκάλυψη τῆς ἀγάπης, ἡ βίωση τῆς ἀγάπης, ἡ ἐμπειρία τοῦ θριάμβου τῆς ἀγάπης, πού καθέτως καί ὀριζοντίως ἐναγκαλίζεται τό σύμπαντα κόσμο καί θεοποιεῖ τόν ἄνθρωπο. Ἡ ἐνορία εἶναι τό ζωντανό κύτταρο τῆς Ἐκκλησίας καί εἶναι ἀνάγκη νά ἔχει στόχους καί μάλιστα συγκεκριμένους, σαφεῖς, θεοδίδακτους. Χωρίς στόχους εἶναι ὅπωςδήποτε καταδικασμένη σέ ἀποτυχία καί ἀπονέκρωση. Ἡ Ἐνορία εἶναι «τά πάντα τοῖς πᾶσι», ἀφοῦ εἶναι αὐτή ἡ Ἐκκλησία. Ἡ ἐνορία συνδέεται μέ τήν Καθολική Ἐκκλησία μέσω τοῦ προσώπου τοῦ Ἐπισκόπου. Ἡ ἀπόσπαση τῆς ἐνορίας ἀπό τό πρόσωπο τοῦ Ἐπισκόπου ἀποκόπτει τήν ἐνορία καί ἀπό τό ζωντανό σῶμα τῆς Ἐκκλησίας. Ἄρα ἐνορία ἄνευ ἀναφορᾶς στόν Ἐπίσκοπο δέν μπορεῖ νά ἐννοηθεῖ. Ὁ δέ κρίκος πού συνδέει τόν Ἐπίσκοπο μέ

τήν ένορία εἶναι ὁ Ἐφημέριος, ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ πατέρας, ὁ ὑπεύθυνος ἡγέτης, ὁ ὀργανωτής, ὁ ἐμπνευστής, ὁ καθοδηγητής τῆς Ἐνορίας. Ἡ ψυχὴ τῆς Ἐνορίας. Ὁ κύριος ὑπεύθυνος γιά τό ζωντάνεμά της καί τήν ἐπιτυχία τῶν στόχων της. Ὑπό τοῦ ἐφημερίου γίνεται ἡ λειτουργική ἀναφορά στόν Ἐπίσκοπο κατά τή λατρευτική ζωή τῆς ἐνορίας. Ἔτσι ὁ σύνδεσμος τῆς ἀγάπης χαλκεύεται καί ἀγιάζεται διά τῆς ἀρετῆς καί δυναμοῦται διά τῆς Θείας Χάριτος. Δέν ὑπάρχει ἀνώτερο γιά μιὰ Ἐνορία ἀπό τό νά γίνει μέ τούς πιστούς της, μέ τήν πνευματική τους προκοπή, μέ τά ἔργα τους καί τήν λατρεία τους κέντρο δοξολογίας τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ.

1γ. Εἶδη ἐνοριῶν

Καθώς ἐρευνοῦμε τήν ἔννοια τῆς ἐνορίας, εἶναι ἀπαραίτητο νά ἀποδεχθοῦμε ὅτι στήν ἐποχή μας πλέον ὀμιλοῦμε διά περισσότερα τοῦ ἐνός εἶδη ἐνοριῶν. Τοῦτο εἶναι ἀπαραίτητο νά τό διευκρινίσουμε, διότι κάθε εἶδος ἐνορίας χρήζει διαφορετικῆς ποιμαντικῆς διαχειρίσεως. Ἡ ἰδιαιτερότητα τῆς κάθε ἐνορίας ἀποτελεῖ πλοῦτο γιά τήν Ἐκκλησία, ἀλλά καί ἀφορμή συμπροβληματισμοῦ, ἀφοῦ κάθε περίπτωση ἔχει διαφορετικές δυσκολίες καί διαφορετικά θέματα γιά ἐπίλυση.

Θά διαχωρίσουμε τίς ἐνορίες σέ ἀστικές καί ἐνορίες τῆς ὑπαίθρου. Οἱ ἀστικές ἐνορίες χωρίζονται μέ τή σειρά τους σέ κάποιες ἐπιμέρους κατηγορίες.

Πρῶτον, εἶναι οἱ πολυάριθμες ἐνορίες τῶν μεγάλων

πόλεων πού αποτελοῦνται ἀπό δεκάδες χιλιάδες ἐνοριτῶν. Ἐνορίες στις ὁποῖες οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἄγνωστοι μεταξύ τους. Ἐνορίες πού ὁμοιάζουν μέ ἓνα χάος, στό ὁποῖο ἐπικρατεῖ ἡ μοναξιά καί ἡ ἀφιλία. Οἱ ποιμένες στις ἐνορίες αὐτές θά πρέπει νά δραστηριοποιηθοῦν γιά νά προσελκύσουν τούς πιστούς στήν Ἐκκλησία. Νά ἀναλάβουν ποιμαντική ἐξατομικεύσεως, ἐξερχόμενοι τῶν Ναῶν καί μεταβαίνοντες στις οἰκίες καί συνομιλοῦντες μέ τούς Ἐνορίτες τους. Αὐτό σημαίνει ὅτι κάθε τάξη ἀνθρώπων ἀκόμη δέ καί ὡς ἄτομα εἶναι τελείως κάτι τό ξεχωριστό ἀπ' ὅλους τούς ἄλλους, πρὸς τοῦτο ἢ πρὸς Τίτον ἐπιστολή τοῦ Ἀπ. Παύλου (κεφ. β' 1-10) εἶναι ἄριστο πρότυπο. Παρῆλθε πρό πολλοῦ ἡ ἐποχή, κατά τήν ὁποία ὁ Ἐφημέριος ἀνέμενε τούς Ἐνορίτες στό Γραφεῖο τοῦ Ναοῦ. Τώρα πρέπει νά ἐξέλθει «πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ πλανηθέντος προβάτου». Εἶναι ἀληθές ὅτι ὅπου διακονοῦν δραστήριοι ἱερεῖς, ἐκεῖ καί οἱ καρποὶ τοῦ ἔργου τους εἶναι ἐμφανεῖς.

Δεύτερον, εἶναι οἱ ἐνορίες τοῦ ἐμπορικοῦ καί ἱστορικοῦ κέντρου πολλῶν μεγαλουπόλεων, οἱ ὁποῖες αποτελοῦνται κυρίως ἀπό καταστήματα καί γραφεῖα. Οἱ ποιμένες στις ἐνορίες αὐτές δέν ἔχουν τήν δυνατότητα νά ἀναπτύξουν ἀληθινές διαπροσωπικές σχέσεις μέ τούς ἐνορίτες τους, διότι πολύ ἀπλά δέν ἔχουν τακτικούς ἐνορίτες.

Τρίτον εἶναι οἱ μικρότερες ἀστικές ἐνορίες τῶν μεγάλων πόλεων. Σ' αὐτές τίς ἐνορίες λειτουργεῖ ἡ ἔννοια τῆς γειτονιάς. Οἱ ἄνθρωποι γνωρίζονται μεταξύ τους καί τό ἔργο τῶν ποιμένων

μπορεῖ νά πάρει τόν χαρακτήρα τῆς πατρότητος, πού εἶναι τό ζητούμενον.

Οἱ ἐνορίες τῆς ὑπαίθρου ἔχουν καί αὐτές τά δικά τους ἐπιμέρους εἶδη. Πρῶτον, εἶναι οἱ ἐνορίες τῶν μικρῶν ἐπαρχιακῶν πόλεων. Οἱ ἐνορίες αὐτές ὁμοιάζουν μέ τίς τοπικές ἐκκλησίες τῶν ἀποστολικῶν χρόνων. Ἔχουν μικρό ἀριθμό ἐνοριτῶν, μπορεῖ εὐκόλα νά σφυρηλατηθεῖ ἡ ἐνότητα τῶν μελῶν τους καί κάθε γεγονός τῆς ἐνορίας εἶναι γεγονός πού γίνεται γνωστό καί μποροῦν νά συμμετέχουν σ' αὐτό οἱ πιστοί πού ἀγαποῦν τό Χριστό.

Τέταρτον, εἶναι οἱ ἐνορίες τῶν χωριῶν μας στήν ὕπαιθρο. Κάθε χωριό ἔχει ὡς κέντρο τόν Ἱερό Ναό, γύρω ἀπό τόν ὁποῖον οἰκοδομήθηκε. Οἱ ναοί τῶν χωριῶν μας βρίσκονται στό ἐπίκεντρον τῆς τοπικῆς ζωῆς. Τά πανηγύρια, οἱ χαρές, οἱ θλίψεις καί ὅλα τά γεγονότα τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων γίνονται μέσα εἰς αὐτούς ἢ εἰς τά προαύλιά τους. Οἱ ἱερεῖς τῶν χωριῶν εἶναι ἀληθινοί πατέρες γιά τούς ἀνθρώπους καί μποροῦν, ἀνάλογα μέ τήν ποιότητά τους ἢ νά δοξάσουν ἢ νά κατακρημνίσουν τό μήνυμα τοῦ Εὐαγγελίου. Οἱ ποιμένες αὐτοί ἔχουν τήν εὐκαιρία νά βιώσουν τό μυστήριο τῆς ἐνότητος καί τῆς ἀγάπης τῆς Ἐκκλησίας καθαρά καί συνειδητά.

Πέμπτον, ἔχουμε τίς ἐνορίες τῶν θερέτρων. Οἱ Ἱεροί Ναοί καί οἱ ἐνορίες σ' αὐτά τά μέρη δίνουν τήν εὐαγγελική μαρτυρία καί στούς μόνιμους κατοίκους αὐτῶν τῶν περιοχῶν, ἀλλά καί στούς πολυπληθεῖς ἐπισκέπτες, πού διαμένουν ἐκεῖ

περιστασιακῶς. Οἱ ποιμένες αὐτῶν τῶν ἐνοριῶν καλοῦνται νά ἐργαστοῦν διπλά. Νά φροντίσουν πνευματικῶς τούς μόνιμους κατοίκους, ἀλλά καί νά διακονήσουν ἀγαπητικῶς τούς ἐπισκέπτες τῆς ἐνορίας τους μέ χαρά καί διάκριση.

Ἐνα τελευταῖο εἶδος ἐνορίας μποροῦμε νά εἰποῦμε ὅτι εἶναι ἡ **Μονή**. Τά ὀρθόδοξα μοναστήρια καί μάλιστα τά κοινόβια βιώνουν τήν ἐμπειρία τῆς ἀποκαλύψεως τοῦ Θεοῦ καί τῆς σωτηρίας μέσα στά ὄρια τῶν τειχῶν τους ὡς κλειστές, συγκεκριμένες ὁμάδες πιστῶν, πού ποιμαίνονται ἀπό τόν γέροντα ἢ τήν γερόντισσα καί ἀγιάζονται ἀπό τήν κοινή συμμετοχή στή Θεία Λατρεία, μέ ἀναφορά πάντοτε στόν οἰκεῖο Ἐπίσκοπο. Κάθε Μονή εἶναι μία μικρή ἐνορία, μία εἰκόνα τῆς Ἐκκλησίας, πού ἀγωνίζεται, προκόπτει, θριαμβεύει καί ζωοποιεῖ τά μέλη της. (Ἐνίστε ὅμως καί ἀφ' ἧς στιγμῆς ἀκολουθοῦν τό ἐνοριακό τυπικό καί δέχονται οἰκογένειες, οἱ ὁποῖες ἀντί τῶν Ἐνοριῶν, πηγαίνουν στή Μονή, ἴσως λειτουργοῦν εἰς βάρος τῶν Μοναχικῶν ὑποσχέσεων τῶν Ἀδελφῶν καί τῆς ἐνότητος τῶν Ἐνοριῶν!)

Μετά τά παραπάνω μποροῦμε εὐκόλα νά συμπεράνουμε ὅτι στήν ἐποχή μας ἡ ἔννοια τῆς ἐνορίας ἔχει πολλές παραμέτρους. Δέν μποροῦμε λοιπόν νά ὀμιλοῦμε γενικῶς περί τῆς ἐνορίας, σάν νά πρόκειται γιά κάτι ἐνιαῖο, ἀλλά νά σκεφτόμαστε ὅτι ἡ ποικιλία τῶν ἐνοριῶν χρειάζεται καί ποικιλία ἐνεργειῶν, γιά νά ἐπιτελεῖται ἡ διακονία μας ἐν γνώσει καί διακρίσει.

2. ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ

Στήν ροή τῆς σύγχρονης πραγματικότητας πρέπει νά ὁμολογήσουμε ὅτι στίς ἐνορίες μας δέν εἶναι ὅλα ἰδεατά καί καλά. Πολλάκις παρατηροῦμε ὅτι τό σῶμα τῆς ἐνορίας νοσεῖ. Ὁ μισόκαλος καί μισάνθρωπος ὄφιος ἐνσπείρει τό κακό στό σῶμα τοῦ Κυρίου, γιά νά προκαλέσει νεοπλασίες, πού σκοπό ἔχουν νά φέρουν τήν ἀπονέκρωση καί τήν καταστροφή. Φρίττει καί τρέμει ἔμπροσθεν τῆς προοπτικῆς τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων. Ἐπιπλέον δέ ὁ ἀνθρώπινος ἐγωισμός, ἡ νωχελικότητα, ἡ ἀδιαφορία καί ἡ ἀπροσεξία τραυματίζουν τήν ἐνορία καί τήν ἀποπροσανατολίζουν ἀπό τήν πορεία τῆς σωτηρίας καί τῆς ἀγάπης. Τά δεδομένα ἐπίσης τῆς σύγχρονης ἐποχῆς ἀλλάζουν συνεχῶς καί δημιουργοῦν καινούργιες συνθῆκες, μέσα στίς ὁποῖες καλεῖται νά κινηθεῖ ἡ ἐνορία. Στό συνεχῶς μεταβαλλόμενο καί ποικιλοτρόπως ἐξελισσόμενο κόσμο ἡ ἐνορία ὁμοιάζει σάν νά προσπαθεῖ νά βρεῖ τήν πυξίδα της, διότι ἔχασε τόν Πολικό Ἀστέρα, ἢ μάλλον τόν Ἥλιον τῆς Δικαιοσύνης Ἰησοῦν. Ὡς ἐκ τούτου εἶναι ἀπαραίτητο νά δοῦμε καί νά μελετήσουμε μερικές ἀπό τίς προκλήσεις τῆς ἐποχῆς μας πού ἀφοροῦν στήν ἐνορία.

2α. Ἄνεστιάτης

Ἐνα ἀπό τά πιό σοβαρά καί δυσεπίλυτα προβλήματα τῆς

ένορίας σήμερα είναι τό πρόβλημα τής άνεσιότητος. Οί πιστοί έχασαν τήν αίσθηση τής κοινότητος. Δέν άντιλαμβάνονται πλέον ότι ή ένορία είναι ή κοινή πνευματική μήτρα, πού τούς γεννάει καί τούς άνατρέφει πνευματικά. Δέν αισθάνονται ότι άνήκουν σέ μία πνευματική οικογένεια, σέ μία ένορία πού είναι τό σπίτι καί τό καταφύγιό τους. Πολλάκις δέν γνωρίζουν ούτε τά όρια τής ένορίας τους. Δέν γνωρίζονται ούτε σχετίζονται μέ τούς πνευματικούς τους πατέρες. Δέν έπιθυμοϋν καί δέν έπιχειροϋν νά γνωριστοϋν ούτε μεταξύ τους. Δέν έκκλησιάζονται στόν Ίερό Ναό τής ένορίας τους. Θυμοϋνται τήν ένορία μόνον όταν πρόκειται νά διεκπεραιώσουν κάποιο κοινωνικό καθήκον. Δέν προστρέχουν κοντά της όταν πλήττονται από κάποια θλίψη, διότι δέν τήν αισθάνονται ως άγκαλιά καί φωλιά. Δέν έπιθυμοϋν νά ζήσουν έντός τής ένορίας τά σημαντικά γεγονότα τής ζωής τους. Τελοϋν τά μυστήρια τοϋ Βαπτίσματος καί τοϋ Γάμου μέ κριτήρια καθαρα κοσμικά, έκτός τής ένορίας. Άδιαφοροϋν για τήν πορεία καί τά θέματα πού άπασχολοϋν τήν ένορία. Άρέσκονται στό νά κατακρίνουν, ειδικά εάν ύποπέσει στην αντίληψη τους κάποιο σκάνδαλο ή κάποιος πειρασμός πού ταλαιπωρεϊ τήν Ένορία. Στέκονται περισσότερο σαν άύστηροί κριτές παρά σαν πιστά παιδιά τής ένορίας.

Βεβαίως, ή εύθύνη διά τήν ψύχρανση μέ τήν ένορία καί τήν άπομόνωση τών άνθρώπων άπ' αύτή δέν βαραίνει άποκλειστικά εκείνους. Μεγάλο μερίδιο εύθύνης φέρει καί ή ίδια ή ένορία. Σέ πολλές περιπτώσεις εκείνη πρώτη έστρεψε τήν

πλάτη της εις τά πνευματικά της παιδιά, προσωπολήπτησε, περιχαρακώθηκε στά δεδομένα της, κλειδώθηκε πίσω από μία έσωστρέφεια, πού τήν όνόμασε παράδοση καί σοβαρότητα, ένδιαφέρθηκε γιά τό «φαίνεσθαι» καί όχι γιά τό «είναι», έκανε λαμπρά έργα, αλλά δέν έλάμπρυνε τούς άνθρώπους πού τήν άπαρτίζουν. Ή άγάπη έγινε σύνθημα, έγινε όργανωμένη φιλανθρωπία, αλλά δέν έγινε προσωπική έπαφή, δέν έγινε άγγιγμα ψυχής, δέν έγινε συναντίληψη, δέν άνέπαυσε. Ή ένορία δέν προσπάθησε νά άφουγκρασθεϊ τούς πιστούς της. Οί άνθρωποι άποκόπτονται από τήν ένορία τους, όταν δέν έχουν λόγο σ' αυτή. Όταν κανείς δέν τούς καλεϊ γιά νά ζητήσει τήν άποψη τους, όταν κανείς δέν τούς ζητάει νά συμμετέχουν ούσιαστικά στίς άποφάσεις καί στήν πορεία τής ένορίας, είναι φυσικό νά χάνουν τή σχέση τους μέ τή δική τους έκκλησιαστική κοινότητα. Μία ένορία πού δέν υπολογίζει τά παιδιά της, δέν μπορεϊ νά αναμένει νά τήν άγαπήσουν εκείνα. Ή διοίκηση γίνεται μόνο από τό Έκκλησιαστικό Συμβούλιο, τό όποϊο ιδίως στήν Έπαρχία είναι πολλές φορές άνύπαρκτο. Μας προβληματίζει έντονα τό ποιόί θά συμμετέχουν ως έπίτροποι έφέτος πού αλλάζει ή σύνθεση τών Έκκλησιαστικών Συμβουλίων. Οί άποφάσεις λαμβάνονται έρήμην τοϋ σώματος τών πιστών. Οί ένορίτες μαθαίνουν τήν πορεία τής ένορίας τους από τίς ανακοινώσεις καί τίς άφίσεις. Δέν τίς καθορίζουν. Μόνον τίς πληροφοροϋνται ως ληφθεϊσες. Άρα γιατί νά συγκινηθοϋν διά τήν ένορία; Ή Θεία Λατρεία τελεϊται από τούς ιερείς καί τό

στενό χορό τῶν ἱεροψαλτῶν, χωρίς καμία οὐσιαστική συμμετοχή τῶν πιστῶν. Οἱ πιστοί πού εἶναι παθητικοί θεατές ἐπαναλαμβανομένων ἀκολουθιῶν καί τελετῶν, χωρίς κάποια ὑποτυπώδη συμμετοχή, κάποτε κουράζονται καί ἀραιώνουν. Ἡ χαλαρότητα, ἡ ἀποξένωση καί ἡ ἀνεσιτιότητα εἶναι προκλήσεις καί θέματα πού θίγουν τήν οὐσία τῆς ἐνορίας, ἀφοῦ ἄπτονται τῆς ἐνότητας τῆς Ἐκκλησίας, ἐπάνω στήν ὁποία στηρίζεται ἡ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων.

2β. Ὑπογεννητικότητα

Ἕνα πολύ σοβαρό πρόβλημα πού μαστίζει τίς ἐνορίες σήμερα εἶναι ἡ ὑπογεννητικότητα. Ὁ ἀριθμός τῶν πιστῶν κάθε χρόνο μειώνεται. Οἱ γεννήσεις τῶν παιδιῶν τείνουν νά εἶναι λιγότερες ἀπό τούς θανάτους. Ὁ τεράστιος ἀριθμός τῶν ἀμβλώσεων συνθλίβει τήν ἐλπίδα τῆς ἀνανεώσεως τοῦ πληθυσμοῦ. Ἡ ἀγωνία τῆς ἐπιβιώσεως, ἡ ἀβεβαιότητα τοῦ μέλλοντος, ἡ ἀκαταστασία τοῦ κόσμου, οἱ πάσης φύσεως κρίσεις, ὁδηγοῦν τούς ἀνθρώπους στήν ἀπόφαση νά ἀποφύγουν τήν τεκνοποιία. Ὁ ἡδονισμός καί ἡ ἐλευθεριότητα ὁδηγοῦν τά ζεύγη σέ μία ζωή χαλαρή καί ἀνεύθυνη. Ὁ νέος ἄνθρωπος ἐπιθυμεῖ νά ζήσει τή συντροφικότητα ἐγωκεντρικά καί ὄχι θυσιαστικά, κυρίως χωρίς ὑποχρεώσεις πού ἐπιφέρει ἡ ἔλευση τῶν παιδιῶν. Τοιοῦτοτρόπως ὁ πληθυσμός τῶν ἐνοριῶν συνέχεια γηράσκει. Οἱ πάσης φύσεως ἐνοριακές συνάξεις παρουσιάζουν ὅλο καί περισσότερο μίαν παρακμιακή εἰκόνα,

άφοῦ ἀπουσιάζει ἀπ' αὐτές τό σφρίγος καί ἡ δυναμικότητα τῆς νεότητος.

2γ. Μετανάστευση

Ἔνα ἐπιπλέον πρόβλημα πού πλήττει τήν ἐνορία εἶναι τό ρεῦμα τῆς μεταναστεύσεως, πού βιώνει ἡ ἑλληνική κοινωνία. Ἡ ἐσωτερική καί ἐξωτερική μετανάστευση μετακινεῖ πολλούς ἀνθρώπους ἀπό τόπο σέ τόπο. Ἡ ἀναζήτηση καλύτερων συνθηκῶν διαβιώσεως, ἡ ἐξεύρεση ἐργασίας, ἡ ἀναζήτηση τῆς γνώσεως, ἡ προσωπική ἀποκατάσταση, οἱ μεταθέσεις πολλῶν κατηγοριῶν δημοσίων ὑπαλλήλων (στρατιωτικῶν, ἐκπαιδευτικῶν, κ.ἄ.), ὀδηγοῦν τοὺς ἀνθρώπους σέ ἀλλαγὴ τοῦ τόπου κατοικίας. Ἔτσι δέν ὑπάρχει ἡ δυνατότητα νά σφυρηλατηθεῖ τό δέσιμο μέ κάποια ἐνορία. Ἡ πνευματική οἰκογένεια χάνει τά μέλη της, πρὶν προλάβει νά τά γνωρίσει.

2δ. Ἀλλοίωση τῆς συνθέσεως τῶν κατοίκων

Οἱ τοπικές κοινωνίες τά τελευταῖα ἔτη ἀλλάζουν ὡς πρὸς τὴ σύνθεσή τους. Σέ πολλές συνοικίες πόλεων καί χωρίων ἔχουν πάψει πλέον νά ἀκούγονται τά Ἑλληνικά. Στά σχολεῖα τῆς πατρίδας μας φοιτοῦν πάρα πολλά παιδιὰ ἄλλων φυλῶν καί ἐθνοτήτων, πού σέ μερικές περιπτώσεις καταλαμβάνουν τὴν πλειοψηφία τῆς σχολικῆς τάξεως. Οἱ ἄνθρωποι πού ἦλθαν στήν Ἑλλάδα γιὰ νά βροῦν καλύτερες συνθῆκες ζωῆς, ἐργάστηκαν πολύ σκληρά, κουράστηκαν, ὑπέμειναν ἀμέτρητες θλίψεις καί

δοκιμασίες, αλλά οι περισσότεροι απ' αυτούς προόδευσαν και έστερεώθηκαν πολύ δυναμικά πλέον στά πόδια τους. Τώρα πλέον οι ίδιοι αναλαμβάνουν τά ήνία πολλών έπιχειρήσεων. Έπιβάλλουν τήν παρουσία τους μέ τήν πρόοδο και τήν έργατικότητα τους και διεκδικούν τά ίδια δικαιώματα μέ αυτά τών Έλλήνων πολιτών, άφοϋ συνεισφέρουν άποδοτικά στήν προκοπή τής χώρας. Η Ελλάδα έγινε ή δική τους πατρίδα και ή πατρίδα τών παιδιών τους. Έν τούτοις, είναι φορείς ξένων παραδόσεων και άλλων άντιλήψεων. Πολλοί έξ αυτών είναι έτερόθρησκοι ή έτερόδοξοι. Η παρουσία τους μέσα στίς ένορίες αλλάζει τήν πνευματική σύνθεση τών ένοριών. Υπάρχουν ένορίες στίς όποίες ή πλειοψηφία τών όρθοδόξων άνατρέπεται σέ μειοψηφία. Οί Ένορίες είναι άπαραίτητο νά άναπτύξουν τήν έσωτερική ιεραποστολή μέ προσοχή και διάκριση, διότι πλέον τά θρησκευτικά δικαιώματα τών πολιτών και μάλιστα τών μειονοτήτων τά υπερασπίζεται τό ίδιο τό κράτος ιδιαίτερα και δυναμικά. Η Ελλάδα πάντοτε άφομοίωνε όσους τήν προσέγγιζαν. Η Όρθοδοξία πάντοτε μαγνήτιζε όσους τήν έ γνώριζαν. Στήν περίπτωση όμως τών άδελφών πού είσηλθαν από τήν Άνατολή στά νησιά μας άνεπτύξαμε κατηχητική δραστηριότητα στους έπιθυμοϋντες και μερικούς από αυτούς τούς κατηχήσαμε, τούς βαπτίσαμε και τούς έντάξαμε στό σϋμμα τοϋ Χριστοϋ, καίτοι οι συνθήκες τούς μετέστησαν σέ άλλες εύρωπαϊκές Χϋρες.

2ε. Νέος τρόπος ζωής

Ένα από τα πιο δύσκολα και περίπλοκα θέματα και προβλήματα που έχει να διαχειριστεί ή ένορία είναι ο νέος τρόπος ζωής των ανθρώπων. Κάθε ημέρα ή ζωή των ανθρώπων αλλάζει. Οι αρχές, οι αξίες, τα ιδανικά, τα πρότυπα, οι στόχοι, τα δεδομένα, οι συνθήκες, τα ήθη, ο τρόπος σκέψης, όλα αλλάζουν όχι από ημέρα σε ημέρα, αλλά από ώρα σε ώρα! Η μία γενιά αδυνατεί να επικοινωνήσει και να συμμαχηθεί την άλλη. Τα πάντα παλαιώνουν σχεδόν άμα τη γεννήσει τους.

Οι άνθρωποι υπεραπασχολούνται, διότι πρέπει να καλύψουν τις βιοποριστικές τους ανάγκες, αληθινές ή επίπλαστες. Εργάζονται σε δύο ή και τρεις εργασίες, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για την έσωτερική τους ισορροπία, για τη σωματική τους υγεία και για την οικογενειακή τους αρμονία. Ακόμη και τα μικρά παιδιά στεροούνται τις χαρές της παιδικής τους ηλικίας, το παιχνίδι, την άνεμελιά, την απλότητα, τη χαρά, διότι ως μαραθνοδρόμοι τρέχουν στις έξωσυχολικές δραστηριότητες, προκειμένου να αποκτήσουν τα προσόντα για μία μελλοντική καριέρα και για μία παντοτινή ...δυστυχία. Μέσα στην άγωνία, τό άγχος και τό τρέξιμο της υπεραπασχολήσεως κανείς δέν έχει τη διάθεση να προσεγγίσει την ένορία, να ένταχθεί στό δυναμικό της, να παρακολουθήσει τις δραστηριότητές της, να συμμετάσχει και να απολαύσει τη Θεία

Λατρεία. Ἡ πνευματική ζωή εἶναι πολυτέλεια σέ ἕνα κόσμος, πού ἔχει ὡς ὑπέρτατο ἰδανικό τήν ἐπιβίωση.

Τά Σαββατοκύριακα πλέον δέν εἶναι ἡμέρες χαλαρώσεως. Δέν ἀνανεώνονται οἱ σχέσεις κατ' αὐτά. Δέν ξεκουράζονται οἱ ἄνθρωποι. Προσπαθοῦν μέσα σ' αὐτές τίς δύο ἡμέρες νά διασκεδάσουν, νά δραπετεύσουν, νά φύγουν πρὸς τίς ἐξοχικές κατοικίες ἢ πρὸς κάποιους τουριστικούς προορισμούς, ὅπου κουράζονται περισσότερο, διότι κι ἐκεῖ πού πηγαίνουν μεταφέρουν τίς ἀγωνίες, τίς ἀνασφάλειες, τούς ἐκνευρισμούς καί τήν πνευματική τους πενία. Οἱ ὀρδές τῶν αὐτοκινήτων στούς ἐθνικούς δρόμους κάθε Σαββατοκύριακο μαρτυροῦν τοῦ λόγου τό ἀληθές. Μέσα στίς δύο αὐτές ἡμέρες, πού θά ὑπῆρχε ἴσως λίγος χρόνος νά προσεγγίσουν οἱ ἄνθρωποι τήν ἐνορία τους καί νά χαροῦν τήν ἐπαφή μέ τήν πνευματική τους οἰκογένεια, ἐκεῖνοι ἐξαφανίζονται ἀπό τήν πνευματική τους ἐστία. Περιχαρώνονται στόν ἐγωισμό ἢ στήν κατά σάρκα οἰκογένεια καί ἀπορρίπτουν τήν κοινωνία τῶν πιστῶν, τῶν ἀγίων, τῶν κοινῶς ἀγωνιζομένων, τῶν φίλων καί πνευματικῶν ἀδελφῶν, πού θά τούς ἔδινε πολλά περισσότερα ἀπ' αὐτά τά ὁποῖα προσδοκοῦν νά λάβουν γιά τό Σαββατοκύριακο.

Ἕνα ἄλλο γνώρισμα τοῦ συγχρόνου τρόπου ζωῆς εἶναι ἡ ἀτομικότητα. Ὁ ἄνθρωπος αἰσθάνεται μόνος, ζεῖ μόνος, κερδίζει τά πάντα μόνος, συντηρεῖ τή μοναξιά του, διότι ἀγαπάει τό ἄτομό του. Οἱ στόχοι εἶναι ἀτομικοί, ἡ καριέρα εἶναι ἀτομική, τά ἐπιτεύγματα εἶναι ἀτομικά, ἡ διασκέδαση ἔγινε ἀτομική, ἡ

εκπαίδευση έγινε άτομική, οι αποφάσεις ατομικές, οι επιλογές ατομικές, οι πτώσεις ατομικές, ή ζωή ατομική και γι' αυτό ανυπόφορη, δύσβατη και άπελπις. Οι άνθρωποι φοβοῦνται να σπάσουν τή μοναξιά τους. Φοβοῦνται μήπως προδοθοῦν, μήπως άπατηθοῦν, μήπως άπογοητευθοῦν, μήπως ξεγελαστοῦν. Φοβοῦνται τή χαρά τῆς κοινωνίας, τό άνοιγμα τῆς καρδιάς, τήν έμπιστοσύνη εις τόν άλλον άνθρωπο. Ἡ ὄψη τοῦ άλλου δέν εἶναι ἡ χαρά τους. Τό πρόσωπο τοῦ άλλου δέν εἶναι ὁ παράδεισός τους. Ἡ παρουσία τοῦ άλλου δέν εἶναι ἡ έπιθυμία τους. Ἀκόμη και ὁ εύλογημένος έρωτας βιώνεται ατομικά και σαρκικά και γίνεται πάθος, πτώση και βάσανος. Ἡ ατομικότητα εἶναι ὁ μεγάλος πειρασμός και ἡ μεγαλύτερη φυλακή τοῦ συγχρόνου ανθρώπου. Ὁ ατομικός άνθρωπος δέν βιώνει τήν ὀρθόδοξη κοινωνικότητα τῆς ένορίας. Ἀκόμη και ἡ παρουσία του εις τόν Ἱερό Ναό εἶναι ατομική. Ἡ συνομιλία του μέ τόν Ἰησοῦν ἔχει ατομικό περιεχόμενο. Ἀκόμη και τήν σωτηρία τήν περιμένει και τήν εκζητᾷ ατομικά μόνο για τόν έαυτό του. Ἐνοχλεῖται μέ τήν προοπτική ὅτι μποροῦν να σωθοῦν και οι άλλοι, μάλιστα δέ οι ανυπόληπτοι. Ἡ ατομική πίστη δέν εἶναι ὀρθόδοξη πίστη. Εἶναι έγωιστική θρησκεία. Ἡ πίστη τῆς Ἐκκλησίας εἶναι σχέση. Σχέση ὄχι μόνο μέ τόν Θεό, αλλά και μέ τούς ανθρώπους. Ἡ ατομικότητα δημιουργεῖ μία θρησκευτική ίντελιγκέντσια, εκκλησιαζομένους χριστιανούς, θρησκευομένους εύσεβεῖς, σύγχρονους φαρισαίους, αλλά ὄχι συνειδητούς και ἀληθινούς ένορίτες.

Ένα επίσης στοιχείο του συγχρόνου τρόπου ζωής είναι η διάσπαση του μυαλού και της ανθρωπίνης σκέψης. Ο όγκος και η ποικιλία των πληροφοριών, τό μέγεθος των γνώσεων, οι πρωτοφανείς έρεθισμοί των αισθήσεων, οι άπίστευτες εύκαιρίες των έπιλογών, οι θελκτικές προκλήσεις της δημοσιότητας, αλλά και η άβεβαιότητα του μέλλοντος, ό τρόμος του άγνώστου, ό φόβος της άσθένειας και του θανάτου κατακερματίζουν τόν άνθρωπο και έγείρουν μία άδυσώπητη έσωτερική αντίπαλότητα στό τριμερές της ψυχής. Ο σύγχρονος άνθρωπος άδυνατεί νά συναρμονίσει τή λογική, τό συναίσθημα και τή βούλησή του. Άλλα θέλει, άλλα έπιδιώκει και άλλα ύπολογίζει, μέ άποτέλεσμα στό τέλος νά βιώνει μία έσωτερική άκαταστασία. Αύτός ό έσωτερικός κατακερματισμός άποπροσανατολίζει τόν άνθρωπο από τήν όδό της κατά Θεόν προκοπής. Τόν φυλακίζει στά συνθήματα, τά κινήματα, τά νοήματα και τίς μέριμνες του ψεύδους. Τόν καθιστά έρμαιο των διαφόρων οίκονομικών συμφερόντων και των ποταπών πολιτικών έπιδιώξεων. Η έλλειψη έσωτερικής συνοχής είναι η αίτία του άνικανοποίητου, του ένοχικού, του άβουλου, του έξαρτημένου, του κατατεθλιμμένου ανθρώπου. Αύτόν τόν διασπασμένο έσωτερικά και κατακομματιασμένο άνθρωπο καλείται η ένορία νά φροντίσει, νά περιθάψει, νά παρηγορήσει, νά συγκεντρώσει «τόν έσκορπισμένον νοϋν του» στόν στόχο και στήν έλπίδα της σωτηρίας.

Ένα επίσης έντονο χαρακτηριστικό του συγχρόνου τρόπου

ζωής είναι ή άμφισβήτηση τών θεσμών, ή κρίση καί ή άπόρριψη τών παραδεδομένων. Για τή σύγχρονη πραγματικότητα τό παρελθόν φαντάζει παρωχημένο. Κάθε τι παλαιό άπορρίπτεται εύκολα καί άντικαθίσταται μέ ό,τι έπιβάλλει ό συρμός ή οί ιδεοληψίες τοϋ παρόντος. Παραδόσεις αιώνων λησμονοϋνται. Νέα ήθη, νέες πρακτικές, καινούργιες μέθοδοι ξεπροβάλλουν καθημερινά καί προσδοκοϋν νά έπιβληθοϋν στίς ανθρώπινες συνειδήσεις. Τό παραδοσιακό ταυτίζεται μέ τήν νέκρωση, μέ τό τέλμα, μέ τήν άγκύλωση, μέ τόν στεϊρο δογματισμό. Οί άνθρωποι άποστρέφονται τίς παραδόσεις, διότι αισθάνονται πώς έγκλωβίζονται άπ' αυτές σέ καλούπια καί τρόπους ζωής πού δέν τούς άρέσουν. Τά πάντα γύρω μας σέ κοινωνικό ή ιδεολογικό επίπεδο μπορεί νά αλλάζουν. Ή γνήσια καί άληθινή Όρθόδοξη Παράδοσή μας δέν αλλάζει, είναι άνθεκτική διότι είναι αύθεντική καί ή αύθεντικότητά της πηγάζει άπό τό όρθόδοξο χριστιανικό βίωμα τής ζωής τής Έκκλησίας μας. Είς τό όνομα τής έλευθερίας, ή μάλλον τής έλευθεριότητας, έπιλέγουν καινούργιους τρόπους συμπεριφορᾶς. Οί θεσμοί έπίσης διέρχονται έσωτερική καί έξωτερική έντονότατη κρίση. Ή οίκογένεια, ή παιδεία, ή πατρίδα, ή δικαιοσύνη, ή τίμια έργασία, ή υγεία, ή δημοκρατία, προδίδονται άπό τούς φορεϊς τους καί άπορρίπτονται άπό τούς άποδέκτες τους.

Ό θρησκευτικός άποχρωματισμός τής κοινωνίας μας ύποτιμᾶ τίς θέσεις τής Έκκλησίας. Δυστυχῶς ή έλληνική κοινωνία μας άποχριστιανίζεται σταδιακά σέ όλους τούς τομεϊς τής

δημόσιας ζωής και ό κίνδυνος τής έκκοσμίκευσης τής Έκκλησίας μας είναι πλέον έμφανής. Στο περιεχόμενο τών θείων άληθειών δέν έχουμε δικαίωμα νά κάνουμε ύποχωρήσεις ή παραχωρήσεις. Ούδείς έκσυγχρονισμός είναι άνεκτός. Ζημιώνει τήν θεία ύπόθεση τής σωτηρίας. Η έκκοσμίκευση άπειλεϊ και θέτει σέ κίνδυνο τή σωτηρία, διότι άλλοιώνεται, παραχαράσσεται και παρερμηνεύεται τό πρόσωπο και τό έργο του Κυρίου μας Ίησοϋ Χριστου. Η Έκκλησία όφείλει νά πολεμεϊ και νά άντιστέκεται στό κοσμικό φρόνημα, σύμφωνα και μέ τίς συνεχεϊς ύπομνήσεις του Εύαγγελιστου Ιωάννου του Θεολόγου, ό όποιος μέσα από τό Εύαγγελιό του και τίς τρεϊς Καθολικές έπιστολές αναφέρεται διαρκώς, άμέσως ή έμμέσως, στή σχέση κόσμου και Έκκλησίας, για νά καταδείξει τήν έμφανή διαφοροποίηση και τήν άπαραίτητη διαφύλαξη του πολύτιμου πνευματικού όρθοδόξου χριστιανικού θησαυρου. Η ένορία καθώς και ή Έκκλησία, ως ένας θεσμός και μία παράδοση αιώνων, έχουν εισέλθει στό άρνητικό πρίσμα τής ανθρώπινης όπτικης. Ο σύγχρονος άνθρωπος πείθεται όλο και πιο πολύ ότι μπορεί νά ζήσει και χωρίς αυτά. Η Έκκλησία και ή ένορία πρέπει νά πείθουν καθημερινά για τήν άξία τους, διότι διαφορετικά για πολλούς ανθρώπους κινδυνεύουν νά μετατραποϋν άπλως σέ άναμνήσεις. Τοϋτο είναι ένα δυνατό στοίχημα για τούς συνειδητούς εργάτες του Εύαγγελίου.

Στή δυσκολία τής παντελοϋς άμφισβητήσεως τών πάντων έρχεται νά προστεθεϊ και ή φανερή ή ύπόγεια πολεμική έναντίον

τῆς Ἐκκλησίας. Ἐπειδὴ ἡ ὀρθόδοξη πίστη σέ συνδυασμό μέ τήν ἑλληνική παιδεία καθιστοῦν τόν ἄνθρωπον διακριτικό καί νήφοντα, εἰσέρχονται στόν στόχο ὄλων ἐκείνων πού ἐπιθυμοῦν τήν ἐκμετάλλευση τοῦ ἀνθρώπου. Τά συμφέροντα ἐταιρειῶν παγκοσμίου ἐμβελείας, οἱ ἐπιδιώξεις ρυπαρῶν πολιτικῶν προσώπων, ἡ μισαλλοδοξία ἀκραίων θρησκευτικῶν ὁμάδων, ἡ δική μας ἀνεπίτρεπτη πολλάκις ἀνοχή καί ἀδιαφορία εἶναι οἱ βασικές αἰτίες γιά νά ὑφίσταται σήμερα ἡ Ἐκκλησία ἓνα μυστικό διωγμό, νά ὑπομένει μία πολεμική καί μία ἀπαξίωση ἀθέμιτη καί ἄδικη γιά τήν ποιότητά της. Τά πρόσωπα τῶν κληρικῶν ἀπαξιοῦνται. Οἱ ἀλήθειες τῆς πίστεως ἀμφισβητοῦνται δημόσια καί ἀπό χεῖλη ἐπισήμων. Μία προπαγάνδα ἀνήθικη καί ἀθέμιτη προσπαθεῖ νά ἀπαξιώσει καί νά διαφθείρει τήν Ἐκκλησία καί τό Εὐαγγέλιο. Ἡ Ὄρθόδοξη πνευματική ζωή παρουσιάζεται ὡς καρπός νοσηρότητας. Ἡ σχέση μέ τήν ἐνορία περιφρονεῖται ἐπιδεικτικά. Ἔτσι καθίσταται δύσκολο ἡ πνευματική οἰκογένεια τῆς ἐνορίας νά προσεγγίσει τά παιδιά της, πού ἔχουν πέσει θύματα τῆς παραπληροφόρησης καί τῆς ψευδοενημερώσεως.

Ὁ μακαριστός π. Ἀλέξανδρος Σμέμαν σημειώνει κάτι, τό ὁποῖον ἴσως θά πρέπει νά μᾶς προβληματίσει καί κυρίως νά ἐνεργοποιήσει τήν ποιμαντική προσπάθεια: «Τούς ἱερεῖς τούς βλέπουν καί τούς αἰσθάνονται ὅπως τά νεκροταφεῖα. Νοιώθουν δέος, ἀλλά πιστεύουν πώς δέν μποροῦν νά ἔχουν καμμία θέση καί σχέση μέ τή ζωή τους.».

Ἔνα ἐπίσης στοιχεῖον τοῦ συγχρόνου τρόπου ζωῆς εἶναι ἡ

ύλομανία καί ἡ τεχνολαγνεία πού χαρακτηρίζουν τόν ἄνθρωπον σήμερα. Ἡ κατανάλωση ἔχει καταστεῖ τό υπέρτατο ἰδανικό τῶν κοινωνιῶν. Οἱ ἄνθρωποι ζοῦν γιά νά καταναλώνουν καί ἀξίζουν τόσο ὅσο καταναλώνουν. Ἡ προσκόλλησις στήν ὕλη κατέστησε τόν ἄνθρωπο ἕνα θηρίο, ἕνα ὁδοστρωτήρα, πού ἰσοπεδώνει τή φύση, τό περιβάλλον, τούς συνανθρώπους του, ἀκόμη καί τήν ψυχή του, προκειμένου ν' ἀπολαύσει περισσότερα ὑλικά ἀγαθά. Παράλληλα ἡ ἔκρηξις τῆς τεχνολογίας, καί μάλιστα τῆς ἠλεκτρονικῆς, μετέτρεψε τούς ἀνθρώπους σέ ἄβουλα πλάσματα, σέ ἐξαρτημένες μαριονέτες, πού πρὶν προλάβουν νά χαροῦν κάτι, ὄνειρεύονται καί ἀδημονοῦν διὰ τήν ἀπόκτησις κάτι νεώτερου ἢ πῶς ἐξελιγμένου. Μέσα σ' αὐτή τή σισύφειο προσπάθεια καί ἀγωνία τοῦ καταναλωτισμοῦ καί τῆς ἀγάπης πρὸς τήν τεχνολογία ἡ ἐνορία φαντάζει ὡς κάτι πού δέν ἀφορᾷ κανένα, πού δέν ἐγγίζει κανέναν, πού εἶναι κάτι ξένο πρὸς τή σύγχρονη πραγματικότητα.

Μέσα στά δεδομένα τοῦ σύγχρονου τρόπου ζωῆς πρέπει νά λάβουμε ὑπ' ὄψιν καί τήν τεράστια ἐπίδρασις τῆς πάσης φύσεως ὁθόνης στούς ἀνθρώπους. Οἱ ὁθόνες, μικρές, μεγάλες, μικροσκοπικές εἶναι παράθυρα πού ἀνοίγουν καινούργιους κόσμους σ' ὅσους τίς κοιτάζουν. Δίνουν μηνύματα, διαμορφώνουν συνειδήσεις, πληροφοροῦν, μορφώνουν, ἐπιδροῦν, κτίζουν ἢ γκρεμίζουν, ἀνάλογα μέ τό περιεχόμενο πού παρουσιάζουν στούς θεατές τους. Κάποτε μία εἰκόνα ἔλεγε χίλιες λέξεις. Τώρα μία ὁθόνη παρουσιάζει χιλιάδες εἰκόνες. Οἱ

όθόνες αντικατέστησαν τούς φίλους, τραυμάτισαν θανάσιμα τήν επικοινωνία, αποξένωσαν τήν οικογένεια, βύθισαν τούς θεατές τους σέ ψευδαισθήσεις πληρότητας, αφήνοντάς τους στήν τραγικότητα τῆς κενότητας. Γιά τήν πορεία τῆς Ἐνορίας οἱ όθόνες εἶναι οἱ σύγχρονες σειρήνες, πού θέλγουν τούς ένορίτες μακριά από τήν Ἁγία Τράπεζα καί από τήν κοινωνία τῆς ἀγάπης.

3. ΑΥΤΟΚΡΙΤΙΚΗ

Μπροστά στήν ἀμηχανία πού δημιουργεῖται στό ἐκκλησιαστικό σῶμα από τόν σύγχρονο τρόπο ζωῆς καθίσταται ἀπαραίτητο νά ἀποφύγουμε τόν έφησυχασμό. Νά συμπροβληματιστοῦμε καί νά διερωτηθοῦμε κατά πόσο ἕνα μερίδιο τῆς ὅλης αὐτῆς καταστάσεως βαρύνει μέ εὐθύνη τή δική μας συνείδηση. Ἐάν κάνουμε τήν αὐτοκριτική μας ἐν μετανοία καί ἐπιγνώσει, ἴσως δοῦμε ἕνα φῶς ἐλπίδας στή σκοτεινή σύρραγμα τῆς ἀρνήσεως, τήν ὁποία μέ θλίψη ὅλοι μας διαβαίνουμε. Ἡ αὐτοκριτική δέν εἶναι ἔλεγχος. Εἶναι αὐτογνωσία. Ἡ αὐτογνωσία ἐπιφέρει τήν ἀληθῆ ταπείνωση καί ἡ ταπείνωση τήν ὄντως θεϊκή εὐλογία κατά τό «ὁ Θεός ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δέ δίδωσι χάριν» (1ακ. δ, 6). Γιά τοῦτο ἡ αὐτοκριτική εἶναι προϋπόθεση ἐπιτυχίας στήν ποιμαντική μας ἐργασία. Δέν εἶναι προσβολή τῆς ἀρχιερωσύνης, ἀλλά ἀληθῆς καταξίωση καί πολύτιμο πρόσημο. Ὅπως κρίνουν οἱ λαϊκοί ἀδελφοί μας τούς ἑαυτούς τους καί ἐξομολογοῦνται τά λάθη τους σέ μᾶς, τοιοῦτοτρόπως ὀφείλουμε κι ἐμεῖς νά

κρίνουμε τούς έαυτούς μας, για νά συντηροῦμε ζωντανή τήν ένότητα τῆς Ἐκκλησίας.

3α. Οἱ Ποιμένες καί ἡ Ἐνορία

Στό πλαίσιο μιᾶς γνήσιας αὐτοκριτικῆς πρέπει νά δοῦμε πῶς βλέπουν τήν ένορία οἱ Ποιμένες. Δυστυχῶς πρέπει νά παραδεχτοῦμε ὅτι ἡ ένορία δέν εἶναι για ὅλους τούς Ποιμένες τό σπίτι τους. Πολλοί βλέπουν τήν Ἐνορία μόνο ὡς τό πεδίο τῆς έργασίας τους ἢ τῆς έπαγγελματικῆς τους εξέλιξεως. Ἀντιμετωπίζουν τά ζητήματα τῆς ένορίας διοικητικά ὡς ὑπάλληλοι ενός Ν.Π.Δ.Δ. Διεκπεραιώνουν τά πάντα, ἀλλά τυπικά, ψυχρά καί ἀδιάφορα. Καταθέτουν τά χαρίσματά τους, ἀλλά ὄχι τήν δύναμη καί τήν ζέση τῆς ψυχῆς τους. Εἶναι καλοί διοικητές, ἀλλά ἀδιάφοροι Ποιμένες.

Μεγάλη άγωνία ἔχουν πολλοί Ποιμένες ένοριῶν για τήν οικονομική διαχείριση. Ἡ μέριμνα τῆς έκπληρώσεως τῶν ὑποχρεώσεών τους ἀπέναντι στήν Ἱερά Μητρόπολή τους, ἡ φιλοδοξία για τήν έπιτέλεση έργων καλλωπισμοῦ, κτηριακῶν έγκαταστάσεων, τεχνολογικῆς ὑποδομῆς, φιλανθρωπίας, κατηγήσεως, έκδηλώσεων κ.λπ. πρωταγωνιστεῖ στήν ιερατική τους συνείδηση. Ἀξιολογοῦνται ἀπό τό πόσα χρήματα κερδίζουν χάριν τῆς Ἐνορίας. Ἔτσι ἔχουμε λαμπρές καί πλούσιες ένορίες, ἀλλά μέ φτωχοῦς πνευματικά καί ἀδιάφορους ένορίτες. Ὁ καλός

ιερεύς δέν εἶναι μόνον αὐτός πού φροντίζει γιά τήν ὑλική περιουσία τῆς Ἐνορίας, ἀλλά ἐκεῖνος πού φροντίζει τήν ἀληθῆ οὐσία τῆς ἐνορίας, πού εἶναι οἱ ἐνορίτες. Ἐξάλλου ὁ Ἐφημέριος ἐπιβάλλεται νά ἀποκτήσει συνείδηση ποιμένος καί ὄχι μισθωτοῦ, θέση πατρός καί ὄχι κατακτητοῦ, φρόνημα διακόνου καί ὄχι δυνάστου. Ἡ δημιουργία ποιμαντικῆς εὐθύνης στόν ἱερό Κλήρο καί λαϊκῆς ἐκκλησιαστικῆς συνείδησης στήν Ἐνορία ἀποτελεῖ τόν χριστιανικό τρόπο ζωῆς. Δυστυχῶς ὑπάρχουν Ἐνορίες, ὅπου δέν ὑπάρχει οὔτε ἓνα παιδί γιά νά διακονήσει τόν Ἱερέα στό Ἅγιο Βῆμα. Ὑπάρχουν Ἐνορίες, ὅπου οἱ ψάλτες εἶναι ὑπέργηροι καί δέν ἔχουν λάβει καμμία μέριμνα γιά τή διαδοχή τους. Ἐκατοντάδες οἱ νέοι ἀπόφοιτοι Σχολῶν Ἐκκλησιαστικῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς, ἀλλά ὑπάρχει ἔλλειψη ἱεροψαλτῶν. Ἐπίσης παρατηρεῖται ἀπροθυμία νεανίδων νά ὑπανδρευθοῦν ὑποψηφίους Κληρικούς. Τά αὐξανόμενα διαζύγια στίς ἱερατικές οἰκογένειες καί ἡ κρίση στίς ἱερατικές καί μοναχικές κλήσεις ἀναμένουν τήν ποιμαντική μας χειραγωγία.

3β. Ἐπιλογή προσώπων

Εἶναι δύσκολο, ἀλλά πρέπει νά τό παραδεχτοῦμε ὅτι ὑπάρχει σέ ὅλους μας μεγάλη ἀδυναμία στήν ἐπιλογή τῶν προσώπων πού θά ἐργαστοῦν ὡς στελέχη τῆς ἐνορίας. Κατ' ἀρχήν ἡ ἐπιλογή τῶν ποιμένων εἶναι ἓνα θέμα ἀκανθῶδες καί δισεπίλυτο. Ἡ ἀπροθυμία τῶν νέων νά προσέλθουν στήν ἱερωσύνη καί τό σπάνιο τοῦ χαρίσματος τούτου μᾶς

δυσκολεύει στήν ἐπιλογή. Ἐάν λόγῳ αὐτῶν τῶν δυσκολιῶν γίνουν κάποιες ἐκπτώσεις στήν ἐπιλογή τῶν κατάλληλων γιά τήν ἱερωσύνη προσώπων, τότε ὅλη ἡ Ἐκκλησία πληρώνει τίς ἐπιπτώσεις.

Ἀλλά καί ἡ ἐπιλογή τῶν λαϊκῶν δέν εἶναι εὐκόλη ὑπόθεση. Καθένας πού πλησιάζει ἓνα κληρικό κρύβει πολλῶν εἰδῶν προθέσεις. Ὑπάρχουν οἱ καλοί ἄνθρωποι, πού ὡς λαϊκά στελέχη συνεισφέρουν τό καλύτερο γιά τήν ἐνορία τους, ἀλλά ὑπάρχουν καί οἱ διπρόσωποι, οἱ δίβουλοι, οἱ ὑποκριτές, οἱ ἀνώριμοι, πού γίνονται στελέχη τῶν ἐνοριῶν καί ὑποσκάπτουν τήν ἐνότητα τῆς ἐνορίας ἢ φιλοδοξοῦν νά κερδίσουν ὑλικές ἀπολαβές, κοινωνική καταξίωση καί δημόσια ἀναγνώριση. Ἡ ἀνεπιτυχής ἐπιλογή τῶν καταλλήλων προσώπων γιά τή στελέχωση καί ἐπάνδρωση τῆς Ἐκκλησίας ἔχει ὡς ἀκριβό ἀντίτιμο τήν ὀπισθοδρόμηση τῆς ἐνορίας καί τόν σκανδαλισμό τῶν πιστῶν.

3γ. Ἐλλειψη ἐπιμορφώσεως κληρικῶν

Ἕνα ἐπίσης θέμα τοῦ ὁποίου πρέπει ν' ἀναλάβουμε τήν εὐθύνη εἶναι ἡ μή ἐπιμόρφωση τῶν κληρικῶν μας. Ἡ παιδεία δέν τελειώνει ποτέ οὔτε ἡ ἐσωτερική καλλιέργεια. Δέν ἔχει σημασία τό ἐπίπεδο τῆς ἐκπαιδεύσεως ἐνός κληρικοῦ. Σημασία ἔχει ἡ θέλησή του νά συνεχίσει νά ἐκπαιδεύεται. Καλοῦμε τούς κληρικούς μας νά εἶναι λίγο ἀπ' ὅλα. Τούς θέλουμε θεολόγους, λειτουργιολόγους, παιδαγωγούς, διακοσμητές, ψυχολόγους,

καλλιτέχνες, ρήτορες, μαγείρους, οργανωτές έκδρομῶν καὶ ἐκδηλώσεων, ἐπικοινωνιακούς τεχνοκράτες, πολιτικούς μηχανικούς, μαστόρους καὶ ὅ,τι ἄλλο βάλει τὸ ἀνθρώπινο μυαλό. Ἡ μετεκπαίδευση πού λαμβάνουν ὅμως περιορίζεται στό προσωπικό τους φιλότιμο, στά τάλαντα πού τούς ἔδωσε ὁ Θεός, στά σεμινάρια καὶ τίς ἱερατικές συνάξεις πού προσκαλοῦνται καὶ στό προσωπικό μας παράδειγμα. Ἡ ἡμιμάθεια εἶναι ἡ μεγάλη πληγή τῆς Ἐκκλησίας. Βέβαια, τὸ τραγικότερο ἀπ' ὅλα εἶναι ἡ θεολογικὴ ἀνεπάρκεια. Οἱ διδάσκαλοι τῆς πίστεως καὶ οἱ ποιμένες, ὑποτίθεται, ὅτι εἶναι μελετημένοι ἐπάνω στά θέματα τῆς ὀρθόδοξης ζωῆς καὶ παραδόσεως, ἐπάνω στή νοοτροπία καὶ τίς ἀλήθειες τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ ἐπάνω στήν ἀγιοπνευματικὴ ἐμπειρία, πού διατρέχει τὴν Ὁρθοδοξία ἐδῶ καὶ πολλούς αἰῶνες. Αὐτὴ ἡ ἡμιμάθεια σέ συνδυασμό μέ τὸν ἐωσφορικό ἐγωισμό δυσφημοῦν τὸ Εὐαγγέλιο, διασύρουν τὸ ὄνομα τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ καὶ ἀσύστολα ἐγκληματοῦν ἀπέναντι στοὺς ἀνθρώπους, γιὰ τούς ὁποίους ὁ Κύριος δίνει συνεχῶς τὸ Αἷμα Του. Ἡ στενότητα τῆς σκέψεως καὶ ἡ ἔλλειψη τῆς ἀρετῆς εὐθύνονται γι' αὐτὴ τὴ θεολογικὴ ἀνεπάρκεια. Ἡ θεραπεία τῆς εἶναι ἡ βαθειὰ μελέτη τῆς πίστεώς μας καὶ ἡ καθοδήγηση ἀπὸ διακριτικὸ πνευματικὸ ὁδηγό καὶ πατέρα. Αὐτὴ ἡ θεολογικὴ ἀνεπάρκεια δυστυχῶς φαίνεται καὶ διαδίδεται, χάρις στή σύγχρονη τεχνολογία, μέσα ἀπὸ τὰ κηρύγματα, τὰ μηνύματα, τὰ κείμενα, τίς ἀποφάσεις πού λαμβάνονται καὶ τίς ἐνέργειες πού πραγματοποιοῦνται. Αὐτὴ εἶναι καὶ μία ἀπὸ τίς αἰτίες τοῦ

διχασμοῦ πού βιώνει τό ὀρθόδοξον ἐκκλησιαστικό σῶμα. Ὅσο δέν ἐπιμορφώνουμε τούς κληρικούς μας ἀληθινά, ὅσο δέν ἐμπνέουμε τήν παιδεία, τόσο θά ὑφιστάμεθα τ' ἀποτελέσματα τῆς ἡμιμάθειας καί τῆς ἀνεπάρκειας.

3δ. Λάθη κληρικῶν

Ἐνα ἀπό τά πιό μεγάλα προβλήματα πού ἀντιμετωπίζει ἡ Ἐκκλησία εἶναι τά λάθη τῶν κληρικῶν της. Λάθη τά ὁποῖα ἀκυρώνουν τό κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου καί καταρρακώνουν τό κύρος τῆς Ἐκκλησίας. Λάθη πάσης φύσεως, ἠθικά, οἰκονομικά, διοικητικά, λάθη συμπεριφορᾶς, ἠθελημένα ἢ ἀνεπίγνωστα. Λάθη πού γίνονται ἀπ' ὅλες τίς βαθμίδες τῶν κληρικῶν. Ὁ λαός μέ καθαρό ὀφθαλμό καί ἀγαθή συνείδηση, ἀγαπητικῶς ἐπισημαίνει αὐτά τά λάθη. Ἡ τύφλωση τοῦ ἐγωισμοῦ καί ἡ αἴσθησις ἀνωτερότητας, ὅμως, δέν ἐπιτρέπουν τήν παραδοχή τῶν πτώσεων καί ἐμποδίζουν ἀπό τήν ἀληθῆ μετάνοια. Ἄς μᾶς συνέχει τουλάχιστον ὁ λόγος τοῦ Κυρίου: «οὐαί... δι' οὗ τό σκάνδαλον ἔρχεται» (Ματθ. ιη' 7). Οἱ ἄνθρωποι καί ὁ Θεός δέν μᾶς θέλουν ἀλάνθαστους οὔτε προσδοκοῦν κάτι τέτοιο ἀπό κανένα κληρικό. Μᾶς θέλουν ὅμως, αὐθεντικούς, διαρκῶς μετανοοῦντες καί ἀγωνιζόμενους.

4. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Ἡ αὐτοκριτική εἶναι σκόπιμη καί ὠφέλιμη μόνο ὅταν οἰκοδομεῖ. Ἐάν ἐπιθυμοῦμε τήν ἀναδιοργάνωση τῶν ἐνοριῶν

μας καί τόν επανευαγγελισμόν τῶν πιστῶν, ἴσως πρέπει νά συμπροβληματιστοῦμε ἐπάνω σέ κάποιες προτάσεις.

4α. Βαθειά ἐργασία

Τίποτε δέν γίνεται σωστά ὅταν γίνεται πρόχειρα. Στό ὕψιστο ζήτημα τῆς ἐνορίας πρέπει νά ἐργαστοῦμε συλλογικά καί ἀποφασιστικά. Τό ἐπερχόμενον ἔτος 2023 μπορεῖ νά ἀφιερωθεῖ στήν ἀνασυγκρότηση τῆς ἐνορίας. Ὅλες οἱ Συνοδικές Ἐπιτροπές ταπεινά προτείνουμε νά ἔχουν ἀποκλειστικά ὡς περιεχόμενο τῆς ἐργασίας τους τήν ἐνορία. Ἡ κάθε μία νά ἐξετάσει τήν ἐνορία ἀπό τή δική της ὀπτική γωνία καί στό τέλος νά γίνει ἕνα Συνέδριο, ὅπου θά ληφθοῦν ἀποφάσεις γιά ὅλους τούς τομεῖς τῆς ἐνορίας. Βέβαια, εἶναι αὐτονόητο πώς οἱ ἀποφάσεις αὐτές θά εἶναι δεσμευτικές γιά ὀλόκληρη τήν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος.

4β. Ἐκδόσεις

Γιά νά ἀνασυγκροτηθεῖ ἡ ἐνοριακή ζωή, πρέπει νά γνωρίζει ὁ καθένας τόν ρόλο του. Ἡ ἐπιμόρφωση τῶν ἰθυνόντων προσώπων τῆς ἐνορίας μπορεῖ νά λάβει ἕνα πιά μόνιμο χαρακτήρα, ἐάν ἀποτυπωθεῖ σέ συγκεκριμένα ἐγχειρίδια, ἐγκόλπια, τά ὁποῖα θά μπορεῖ ὁ καθένας νά συμβουλευέται, ὅποτε αὐτό εἶναι ἀπαραίτητο. Μποροῦν λοιπόν νά ἐκδοθοῦν βοηθήματα πρὸς τόν λαό γιά τό τί σημαίνει ἐνορία, πρὸς τούς ἱερεῖς, ὅπου θά περιγράφονται οἱ ὑποχρεώσεις τους καί θά δίδονται ιδέες ποιμαντικῆς διακονίας, πρὸς τούς ἐπιτρόπους

στους οποίους θά δίνονται οδηγίες για τήν παρουσία τους και τήν προσφορά τους στην ένορία, προς τούς ιεροψάλτες, όπου θά αποτυπώνεται ή δεοντολογία του διακονήματός τους και προς τούς νεωκόρους, διά νά γνωρίζουν τήν ύψηλή θέση και αποστολή πού μποροῦν νά ἐπιτελέσουν ἐντός τῆς Ἐκκλησίας. Για νά ἀναζωπυρώσουμε τήν ένορία πρέπει νά κάνουμε μία έκδοτική ἐκστρατεία μέσω τῶν ἐντύπων και τῶν ἠλεκτρονικῶν ἐκδόσεων, ἔτσι ὥστε ή γνώση νά φέρει ἀγαθούς καρπούς.

Ἕνας δεύτερος τομέας, στόν ὁποῖο πρέπει νά ἐπιστρατευτεῖ ή έκδοτική ικανότητα τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ή κατήχηση τῶν νέων, τῶν ἐνηλίκων και τῶν ποιμένων. Μέ λόγο ζωντανό και σύγχρονο πρέπει νά παρουσιαστοῦν οἱ ἀλήθειες τῆς πίστεως, ή ὀρθόδοξη ἐκκλησιολογία και ή πνευματική ζωή. Κοι-νά βοηθήματα για τά κατηχητικά σχολεῖα, μέ πλούσιο ἐποπτικό ὑλικό και δυνατές προτάσεις, βοηθήματα για τίς συνάξεις συμμαλέτης Ἁγίας Γραφῆς, μέ ιδέες και κατευθυντήριες γραμμές για τήν ἔρευνα και τήν ἀνάπτυξη θεμάτων, ἐνιαύσια Κυριακοδρόμια εὔληπτα, μεστά νοημάτων και σύντομα, εἶναι μερικές ἐκδόσεις πού θά συνεισφέρουν οὐσιαστικά στην ἐπιμόρφωση λαϊκῶν και κληρικῶν. Σημαντικό έκδοτικό ἄθλο θά ἀποτελέσει και ή ἔκδοση πρακτικῶν οδηγιῶν διά τήν τέλεση τῶν μυστηρίων σέ γλώσσα ἀπλή και κατανοητή, για νά γνωρίζουν οἱ κληρικοί και οἱ λαϊκοί ποιά εἶναι ή θέση τους στα μυστήρια και τί πρέπει νά κάνουν σ' αὐτά. Ἀνυπερθέτως θά πρέπει νά ἀπαντηθεῖ ἄπαξ διαπαντός και νά τηρηθεῖ ἀπό ὅλους τό δέον

γενέσθαι στά Μυστήρια τῶν γαμοβαπτίσεων καί στά Μυστήρια, τά ὅποια τελοῦνται σέ κτήματα καί παρεκκλήσια ξενοδοχείων ἢ στήν ὕπαιθρο καί τίς παραλίες τά καλοκαίρια, κατά τά ὅποια βάλλεται τόσο ἡ ιερότητα τῶν Μυστηρίων, ὅσο καί ἡ ιερατική αὐτοσυνειδησία τοῦ ἐπιτελοῦντος αὐτά. Ἀναγκαῖο στοιχεῖο τῆς δραστηριότητάς μας πρέπει νά ἀναδειχθεῖ ἡ ποιμαντική τῶν πενθούντων, τῶν ἀσθενῶν, τῶν φιλοξενουμένων σέ ἰδρύματα Γηροκομείων, Νοσοκομείων. Ἀκόμη δέ τῶν νεοφωτίστων, πρό καί μετά τό βάπτισμα, ἕως ὅτου θά δύνανται νά ζήσουν ἐν Χριστῷ, διότι ἡ κατήχηση πλέον ἔχει σχεδόν καταργηθεῖ στήν οἰκογένεια καί στό σχολεῖο παντελῶς! Ὁ λόγος, προφορικός καί γραπτός, εἶναι δύναμη. Ὁ γραπτός λόγος ἰδίως, μένει πάντοτε ζωντανός καί εἶναι ἕνα διαρκές ἐργαλεῖο ἀπό τούς φιλότιμους γεωργούς στό γεώργιο τοῦ Θεοῦ.

Ἐπίσης τό ἔγκριτο καί ἐπίσημο περιοδικό «Ἐφημέριος» μπορεῖ νά ἀφιερῶσει μία σειρά τευχῶν στά θέματα τῆς ἐνορίας. Μελέτες, προτάσεις, ιδέες, θέσεις, ἀκόμη καί ἕνας γόνιμος διάλογος, μπορεῖ νά ἀποτυπωθοῦν πολύ ὁμορφα στά τεύχη τοῦ περιοδικοῦ, πού ἔτσι θά λειτουργήσῃ ὡς χρήσιμο ἐργαλεῖο ποιμαντικῆς διακονίας γιά τούς πατέρες πού τό παραλαμβάνουν καί τό μελετοῦν.

4γ. Λατρευτική ζωή

Ἐάν φιλοδοξοῦμε τήν ἀναζωπύρωση τῆς ἐνορίας καί τόν ἐπανευαγγελισμό τῶν πιστῶν μας εἶναι ἀπολύτως ἀπαραίτητο

νά ξαναστοχαστοῦμε ἐπάνω στή λατρεία. Τό θέμα τῆς Θείας Λατρείας πρέπει νά ἀπαλλαγεῖ ἀπό ἰδεοληψίες. Ἡ λατρεία τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀνθρώπινο προνόμιο, δικαίωμα καί κατασκεύασμα. Ὡς τέτοιο εἶναι εὐπλαστο καί ἀναδιαμορφούμενο. Γιά τόν λόγο αὐτό ἄλλωστε ἔχουμε πολλά καί διαφορετικά τυπικά. Ἡ λατρεία ἀποτελεῖ τό ἐπίκεντρο τῆς ἐνοριακῆς ζωῆς. Οἱ ἐμπειρίες πού χαρίζει εἶναι προγεύσεις καί ἀρραβών τῆς σωτηρίας καί τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἐνορία πρέπει νά στοχεύσει πολύ συνειδητά στή δυναμική συμμετοχή τῶν πιστῶν στή Θεία Λατρεία. Ἡ Λατρεία συνεπιτελεῖται ἀπ’ ὅλους μαζί. Ἐάν δέν γίνεται αὐτό, τότε εἶναι μία παράσταση, μία καρικατούρα προσευχῆς, ἕνα νεκρό συνονθύλευμα πράξεων καί λόγων, μία ψευδαίσθηση ἐπικοινωνίας μέ τό Θεό, μία συντήρηση τοῦ ἐγωῖσμοῦ, μία φαρισαϊκή ὑποκρισία, ἀνίκανη νά μεταμορφώσει τόν κόσμο. Ἡ Θεία Λατρεία δέν ἔχει παθητικούς δέκτες, ἔχει μόνον πομπούς. Πομπούς πού ἐκπέμπουν τήν εὐχαριστία τῆς ἐνορίας στόν κοινό τῶν πάντων Πατέρα Θεό. Ἔτσι λοιπόν, πρέπει νά ξαναμελετήσουμε, νά συζητήσουμε καί νά ἀποφασίσουμε ἐπάνω σέ κάποια λατρευτικά θέματα, ἐάν ἐπιθυμοῦμε καί ἐπιδιώκουμε νά γεμίζουν οἱ λαϊκοί ἀδελφοί μας τούς Ἱερούς Ναούς κατά τή Θεία Λατρεία. Αὐτά εἶναι: τό ὠράριο τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν, προκειμένου νά μή συμπίπτουν μέ τίς ἐργασίες τῶν ἀνθρώπων καί τίς λοιπές ἀσχολίες τους, τό μοναστηριακό καί ἐνοριακό τυπικό, πού ἀφορᾷ στό μέγεθος τῶν ἀκολουθιῶν μέσα στόν κόσμο, τό γλωσσικό ἰδίωμα στό ὁποῖο θά

ἀποδίδονται τά κορυφαῖα νοήματα τῆς Θείας Λατρείας, γιά νά πάψει ἡ Λατρεία νά εἶναι μαγική τελετή, ὁ τόπος καί ὁ τρόπος πού θά ἐπιτελοῦνται τά ἱερά μυστήρια, γιά νά σταματήσουν ἐπιτέλους αὐτά νά εἶναι κοινωνικές ἐκδηλώσεις καί νά γίνουν πράξεις ἀγιασμοῦ καί σωτηρίας. Δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει ἀνασυγκρότηση τῆς ἐνορίας, ἐάν δέν ὑπάρξει ἀνανέωση τῆς Θείας Λατρείας. Ἡ Θεία Λατρεία εἶναι ὁ δρόμος πρὸς τόν Θεό. Ἄλλά γιά τόν Θεό δέν ὑπάρχουν μονόδρομοι. Ἄς ξανακάνουμε τή Θεία Λατρεία δρόμο γιά τήν Πατρική Ἀγκαλιά.

4δ. Ἐνότητα

Ἡ ἐνορία δέν εἶναι μόνον τόπος, κυρίως εἶναι τρόπος. Εἶναι ὁ τρόπος τῆς ἀγάπης τῶν πιστῶν μέ τόν Θεό καί μεταξύ τους. Εἶναι τό δέσιμο τῶν καρδιῶν, ἡ συμπόρευση ὅλων πρὸς τόν οὐρανό, ἡ συνεστίαση τοῦ εὐχαριστιακοῦ δείπνου, ἀπ' ὅπου δέν πρέπει νά λείπει κανείς. Ὅλα τά στελέχη τῆς ἐνορίας πρέπει νά ἀναλώνονται στόν στόχο τῆς ἐνότητας, τῆς φιλαδελφίας, τῆς φιλαλληλίας καί τῆς συνοχῆς. Ἡ ἀδελφοσύνη ἐντός τῆς ἐνορίας πρέπει νά καλλιεργεῖται σέ ὅλα τά επίπεδα. Νά ὑπάρχει μεταξύ τῶν κληρικῶν, νά ὑπάρχει μεταξύ τῶν λαϊκῶν καί νά ὑπάρχει μεταξύ κληρικῶν καί λαϊκῶν. Ἡ συμπάρασταση στή χαρά καί τή θλίψη, ἡ πάσης φύσεως θερμή ἐπικοινωνία, οἱ ποικίλες ἐκδηλώσεις, τό ἀγνό καί ἄδολο ἐνδιαφέρον καί ὅτι ἄλλο μπορεῖ νά σκεφτεῖ κάποιος, ὅλα πρέπει νά ἐπιστρατευτοῦν, διά νά παραμένει ἡ ἐνορία ἓνα ζωντανό σῶμα, τά μέλη τῆς

όποιας εἶναι ἀρρήκτως δεμένα μεταξύ των. Ἡ δεμένη καί ζωντανή ἐνορία ἀποτελεῖ τήν ἐλπίδα τοῦ κόσμου, τή δόξα τῆς Ἐκκλησίας, τό καταφύγιο τοῦ ποικιλοτρόπως χειμαζομένου ἀνθρώπου τῆς ἐποχῆς μας. Ἐξάλλου ἐκεῖνα τά ὅποια μᾶς ἐνώνουν στήν Ἐκκλησία εἶναι δυνατώτερα, ὅταν καλλιεργηθοῦν, ἀπό αὐτά πού μᾶς χωρίζουν. Εἶναι ἀνάγκη λοιπόν νά δημιουργήσουμε ἢ νά καλλιεργήσουμε τήν «ἐνοριακή συνείδηση», ὁ λαός μας νά ἀποκτήσει γνήσιο ἐκκλησιαστικό φρόνημα, γιατί χωρίς αὐτό θά ἀπομονωθεῖ καί θά ἀποκοπεῖ ἀπό τήν Ἐνορία.

4ε. Ποιότητα

Ὁ ἐπανευαγγελισμός τῶν ἀνθρώπων θά γίνει μόνον μέσα ἀπό τήν ποιότητα τῆς ποιμαντικῆς ἐργασίας. Εἶναι ἀπαραίτητο νά ἀποφύγουμε τόν πειρασμό τῆς ποσότητας, ἡ ὁποία ἐνισχύει πολλάκις μόνο τήν κενοδοξία τοῦ κληρικοῦ καί πλήττει τήν ποιότητα. Ἡ μικρά ζύμη ἔχει δύναμη. Δέν ἔχει σημασίαν π.χ. πόσα μέλη ἔχει ἓνας Κύκλος, ἀλλά πόσο σωστή ἐργασία γίνεται στόν Κύκλο αὐτό. Ἡ ποιότητα τῆς ἐργασίας θά φέρει καί τήν ποσότητα τῶν πιστῶν, ἐνῶ ὁ πειρασμός τῆς ποσότητας συνήθως ὑποβιβάζει τήν ποιότητα τοῦ διακονήματος. Ἄς φροντίσουμε ἡ ποιότητα τῆς ἐργασίας, πού κάνουμε, νά ἐναρμονίζεται μέ τήν ποιότητα τοῦ δικοῦ μας προσώπου καί ὅλα τά ὑπόλοιπα θά τά φροντίσει ὁ Δομήτωρ τῆς Ἐκκλησίας Ἰησοῦς Χριστός. Ἡ καρποφορία τοῦ Ἐνοριακοῦ ἔργου δέν ἐξαρτᾶται

μόνον από τις γνώσεις τῆς ἐπιστημονικές ἢ τις ἐμπειρικές τοῦ Ἐφημερίου καί τῶν συνεργατῶν του, ἀλλά κατά κύριο λόγο ἀπό τήν ποιότητα τῆς ἐσωτερικῆς ὑπάρξεως καί ἐν Χριστῷ ζωῆς τους.

4στ. Ἐπιμόρφωση κληρικῶν

Θεῖα ἐπινεύσει ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος μετά τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ συνεργατῶν ἐσύστησε τό Ἴδρυμα Ποιμαντικῆς Ἐπιμορφώσεως (Ι.Π.Ε.) τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν. Ἐνα καινοτόμο καί πρωτότυπο γιά τά ἐκκλησιαστικά δεδομένα ἐπιμορφωτικό καί ἐρευνητικό ἐκκλησιαστικό ἴδρυμα, τό ὁποῖο, ἐδῶ καί μία δωδεκαετία παρέχει διά βίου ἐκπαίδευση, κατάρτιση καί ποιμαντική ἐπιμόρφωση στούς κληρικούς καί λοιπούς συνεργάτες τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων, καθώς καί ἄλλων φορέων τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως καί σέ κάθε μέλος τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας, πού ἐνδιαφέρεται διά τήν καλλιέργειά του. Τό ἔργο αὐτοῦ τοῦ Ἰδρύματος εἶναι πάρα πολύ σημαντικό καί καρποφόρο. Εἰς μνημόσυνον αἰώνιον πρέπει νά ἀναφέρουμε τόν ἐκλεκτό καί δυστυχῶς μακαριστό πλέον π. Ἀδαμάντιο Αὐγουστίδη, διατελέσαντα Διευθυντή τοῦ Ἰδρύματος Ποιμαντικῆς Ἐπιμορφώσεως, πού ἔθεσε τίς κατευθυντήριες γραμμές, ὡς πνευματικό ἀνάστημα τοῦ Μακαριωτάτου, ἐπάνω στίς ὁποῖες κινεῖται τοῦτο τό Ἴδρυμα μέχρι σήμερα. Ἡ διά βίου ἐπιμόρφωση ὅλων τῶν διακονούντων στήν Ἐκκλησία εἶναι μία

αδήριτη ανάγκη τῆς ἐποχῆς μας. Εἶναι ἀπαραίτητο ἅπαντες νά στηρίξουμε τό ἔργο αὐτοῦ τοῦ Ἰδρύματος, μέ σκοπό τήν ἀναβάθμιση τοῦ μορφωτικοῦ ἐπιπέδου τοῦ ἱεροῦ κλήρου καί τήν βελτίωση τῆς προσφορᾶς τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τό σύγχρονο ἄνθρωπο.

4ζ. Συνεργασίες

Γιά τήν ἀναζωπύρωση τῆς ἐνορίας καί τόν ἐπανευαγγελισμό τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἐπίσης ἀπαραίτητο νά καλλιεργηθεῖ ἡ συνεργασία μεταξύ τῆς Ἐκκλησίας καί τῶν διαφόρων φορέων τῆς πολιτείας. Ὅλες οἱ συνεργασίες εἶναι εὐλογία Θεοῦ, ὅταν ἀποσκοποῦν στήν προσφορά πρὸς τοὺς ἀνθρώπους. Εἶναι κάτι πού τό περιμένει ἡ κοινωνία σήμερα καί τό ἔχει ἀνάγκη. Ἡ ἐνορία ἔχει τή δυνατότητα νά συνεργαστεῖ μέ τά σχολεῖα, τοὺς πολιτιστικούς καί ἀθλητικούς συλλόγους, τίς διάφορες ἐνώσεις καί μέ κάθε ἀνθρωπιστικό φορέα πού ὑπάρχει στά ὅριά της. Αὐτές οἱ συνεργασίες θά ἀναβαθμίσουν τό ρόλο τῆς ἐνορίας στό κοινωνικό γίνεσθαι. Θά παρουσιάσουν τό ζωντανό πρόσωπο τῆς ἐνορίας, ἡ ὁποία δέν πρέπει νά περιχαρακώνεται στόν ἑαυτό της. Ὁ πολιτισμός, ὁ ἀθλητισμός καί ἡ ψυχαγωγία εἶναι τρεῖς ἄξονες, στοὺς ὁποίους μπορεῖ ἡ ἐνορία νά συνεργαστεῖ μέ τίς κοινωνικές ὁμάδες πού δροῦν μέσα στά σπλάχνα της. Αὐτές οἱ συνεργασίες μποροῦν νά εἶναι ἡ σαγήνη τοῦ Πνεύματος γιά τοὺς ἀνθρώπους τῆς ἐποχῆς μας.

4η. Ίερατικές κλί(ή)σεις

Ἡ καλλιέργεια τῶν ἱερατικῶν κλίσεων εἶναι ἓνα μεγάλο θέμα, τό ὁποῖον ἄπτεται τῆς ποιότητας πού θά ἔχουν ἡ κληρικοί στό μέλλον. Ἡ καλλιέργεια αὐτή εἶναι ἀπαραίτητο νά ἐνισχυθεῖ. Εἰδικές ὁμάδες ὑποψηφίων κληρικῶν μποροῦν νά συσταθοῦν. Συναντήσεις καί συνεργασίες αὐτῶν τῶν ὁμάδων θά φέρουν μόνον ἀγαθά ἀποτελέσματα. Εἰδικές κατασκηνώσεις, ἐπιμορφωτικά σεμινάρια, ἐκδρομές, λατρευτικές εὐκαιρίες διά τούς ὑποψηφίους κληρικούς θά δυναμώσουν τήν κλήση πού ἔλαβαν ὡς χάρισμα Θεοῦ κάποιοι νέοι διά τό μεγάλο διακόνημα τῆς ἱερωσύνης. Θά εἶναι πολύ θετικό καί ἡ βράβευση παλαιῶν καί καταξιωμένων κληρικῶν, πού ἐγνωσμένα ἀναλώθηκαν στό γεώργιο τῆς Ἐκκλησίας καί προσέφεραν τόν καλύτερο ἑαυτόν τους στήν διαποίμανση τῶν πιστῶν.

4θ. Σύσταση εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς

Μπροστά στίς δυσκολίες, πού ἀντιμετωπίζουν σήμερα οἱ ἱερεῖς, εἶναι ἀπαραίτητο πλέον νά συσταθεῖ μία εἰδική Συνοδική Ἐπιτροπή γιά τά θέματα τοῦ ἐφημερικοῦ κλήρου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Τά ζητήματα τοῦ ἐγγάμου καί ἀγάμου κλήρου διά τῆς Ἐπιτροπῆς αὐτῆς θά φωτιστοῦν ἐπαρκῶς. Οἱ γνωμοδοτήσεις αὐτῆς τῆς Ἐπιτροπῆς θά ἐνδυναμώσουν τή σύσφιξη τῶν σχέσεων μεταξύ τῶν τριῶν

βαθμίδων τοῦ ἱεροῦ κλήρου, θά βοηθήσουν τήν Σεπτή Ἱεραρχία στόν ἐναγκαλισμό τῶν κληρικῶν καί στήν πρόληψη καί ἐπίλυση πολλῶν καί δυσκόλων προβλημάτων, πού τώρα ἀντιμετωπίζονται κατά βούλησιν. Διά τῆς Ἐπιτροπῆς αὐτῆς ὁ ἐφημεριακός Κληρὸς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος θά μπορεῖ νά ἔχει μίαν ἐπίσημη φωνή πρὸς τό ἀνώτατο ὄργανο τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως, πού εἶναι ἡ Σεπτή Ἱεραρχία.

4ι. Φιλανθρωπία

Ἕνας τομέας πού ἡ Ἐκκλησία δίνει τήν μαρτυρία τοῦ εὐαγγελικοῦ μηνύματος μέ τόν καλύτερο τρόπο εἶναι ἡ φιλανθρωπία. Ἡ προσφορά εἰς τόν ἐμπερίστατο ἀδελφό εἶναι ἡ πιά δυνατή μαρτυρία τῆς θεϊκῆς ἀγάπης πρὸς τόν ἄνθρωπο. Στόν τομέα τῆς φιλανθρωπίας ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος διακρίνεται τά τελευταῖα χρόνια, καί μάλιστα κατά τίς ἐπαχθεῖς περιόδους τῆς οἰκονομικῆς κρίσεως καί τῆς πανδημίας τοῦ κορωνοϊοῦ. Μέ τίς στρατιές τῶν ἐθελοντῶν, μέ τίς προσφορές τῶν πιστῶν καί μέ τήν σοφή διαχείριση καί ἀξιοποίηση κάθε ἐναπομείναςας οἰκονομικῆς ἰκμάδος ἡ Ἐκκλησία ἔδωσε τήν ἄριστη σφραγίδα τοῦ στίγματός της. Ἐπαινέθηκε ἀπ' ὅλους τοὺς χώρους, ἀκόμη καί ἀπό ἐκείνους πού διάκεινται ἀρνητικά ἀπέναντι εἰς τόν χριστιανισμό. Ἡ φιλανθρωπία μπορεῖ νά γίνει πολύτιμο ἐργαλεῖο γιά τήν ἀναδιοργάνωση τῆς ἐνορίας καί τόν ἐπανευαγγελισμό τῶν ἀνθρώπων. Ἡ καλλιέργεια τοῦ ἐθελοντισμοῦ, ἡ πνευματικὴ προσέγγιση τῶν πενήτων καί ὄχι μόνον ἡ ἱκανοποίηση τῶν

ύλικων αναγκων τους, ή ενεργοποίηση όλων των κοινωνικών ομάδων προς την φιλανθρωπία και την έλεημοσύνη θά βοηθήσουν τή σύγχρονη ένορία νά οίκοδομηθεϊ ώς κοινότητα άληθοϋς αγάπης και γνησίου χριστιανικοϋ ανθρωπισμοϋ.

4ια. Πολιτισμός

Ό άνθρωπος σήμερα πεινά και διψά για άληθή άριστουργήματα. Τρέφεται μέ πολιτιστικά σκουπίδια σέ όλους τούς τομεϊς. Όπου βρεϊ τό άριστο τό έναγκαλίζεται και τό στηρίζει. Έπίσης αναζητεϊ μέσ' από την τέχνη κάποιο άνώτερο πνευματικό μήνυμα, πού ή πτωτική πολιτιστική πραγματικότητα δέν τοϋ προσφέρει. Έτσι μπορούμε νά έξηγήσουμε την τεράστια έπιτυχία πού έκαναν οί προσφάτως κινηματογραφικές και τηλεοπτικές άποτυπώσεις τής ζωής των άγίων Νεκταρίου έπισκόπου Πενταπόλεως και Παϊσίου τοϋ Άγιορείτου, οί θεατρικές παραστάσεις πού αναφέρονται σέ θέματα τοϋ έλληνισμοϋ, οί μουσικές συναυλίες πού γίνονται για εύγενείς σκοπούς, οί εϊκαστικές έκθέσεις πού δίνουν μηνύματα τής όρθοδόξου πίστεως. Η Έκκλησία πάντοτε παρήγαγε πολιτισμό. Στην έποχή μας μπορεί νά προσφέρει τόν πολιτισμό της στους ανθρώπους μέ πολλά και διαφορετικά μέσα. Η ένορία, έφόσον έργαστεϊ επάνω σ' αυτό τόν τομέα, θά ένδυναμώσει τούς έσωτερικούς δεσμούς της και θά προσεγγίσει ανθρώπους πού αναζητοϋν την άλήθεια τής άπόλυτης όμορφιας. Αυτή ή άπόλυτη

όμορφιά, κατά τόν Φίοντορ Νοστογιέφκι, είναι πού θά σώσει τόν κόσμο.

4ιβ. Έργαλεία ηλεκτρονικής τεχνολογίας

Ζοῦμε στήν ἐποχή τῶν ἀμέτρητων ηλεκτρονικῶν ἐργαλείων. Τά πάντα πλέον ὀργανώνονται μέσω τῶν ηλεκτρονικῶν ὑπολογιστῶν καί τῶν ηλεκτρονικῶν προγραμμάτων. Μέσα στίς συνθῆκες αὐτές ἡ ἐνορία δέν πρέπει νά μείνει οὐραγός. Εἶναι ἐπιτακτικότερη ἀνάγκη ἡ διαδικτυακή καί ηλεκτρονική ὀργάνωση τῶν ἐνοριῶν καί ἡ σύνδεσή τους μέ τήν κεντρική διοίκηση τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, πού ἀνήκει. Ἱστοσελίδες ἐνημερώσεως ἐπί διοικητικῶν καί πάσης ἄλλης φύσεως θεμάτων, ηλεκτρονική ἐξυπηρέτηση τῶν ἐνοριτῶν, προγράμματα γραμματειακῆς ὑποστηρίξεως, σωστό καί ὑπεύθυνο ἄνοιγμα στά μέσα κοινωνικῆς δικτυώσεως εἶναι κάποια ἀπό τά ἔργα πού θά ἀναδιοργανώσουν τήν ἐνορία καί θά βοηθήσουν ἀποφασιστικά στήν προσέγγιση τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου καί μάλιστα τῶν νέων. Μέ τόν τρόπο αὐτό θά καταστεῖ δυνατόν νά ἐπιτευχθεῖ καί ἡ σωστή προβολή τοῦ πολυδιάστατου καί πολυσήμαντου ἔργου τῆς Ἐκκλησίας, γιά τό ὁποῖο οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι ἔχουν τραγικήν ἄγνοια. Εἶναι ἀπαραίτητο πλέον ἡ Ἐκκλησία, ἡ ἐνορία, ἡ κάθε εὐλογημένη δομή νά προβάλλουν τό ἔργο τους στήν κοινότητα τοῦ παγκοσμίου ἰστοῦ τοῦ διαδικτύου, μέ διάκριση ὅμως καί προσοχή. Αὐτό ὄχι ἀπό κενοδοξία, ἀλλά ἀπό ποιμαντική ἀγωνία γιά τήν πληροφόρηση ὅλων περί τοῦ εὐαγγελικοῦ λόγου καί

γιά τήν ανάπαυση τῶν ἀσθενεστέρων στή συνείδηση, ὅπως ἐξάλλου προτρέπει καί ὁ ἰδρυτής τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίας Μέγας Παῦλος: «τήν διακονίαν σου πληροφόρησον» (Β' Τιμ. δ, 5). Ὅφείλουμε νά κινούμεθα πέρα ἀπό ματαιοδοξίες καί κοσμικές φιλοδοξίες. Ἡ χρήση τῶν μέσων μαζικῆς δικτύωσης πρέπει νά εἶναι λελογισμένη καί ὄχι ἀμετροεπής, γιά τήν ἀποφυγή σκανδαλισμοῦ, Κλήρου καί Λαοῦ. Ὅφείλουμε νά ἐπιστήσουμε στούς Κληρικούς μας, ἀγάμους κι ἐγγάμους, προϊσταμένους καί μή, πνευματικούς καί ἡγουμένους, τήν προσοχή τους στήν ἐνασχόλησή σας μέ τά ἠλεκτρονικά μέσα κοινωνικῆς δικτύωσης. Ἄς φροντίσουν ὅπως ἀπαρνούμενοι τήν προσωπική τους αὐτάρκεια τήν περιορίσουν στήν ἀπολύτως ἀναγκαία, διά νά μή εἶπω νά καταργήσουν αὐτή τήν ἐπικοινωνία, ὡς μᾶλλον ἐπιζήμια γιά τήν Ἱερατική ζωή καί τά πνευματικά ἀγωνίσματα. Θά πρέπει ἀκόμα νά ἀποφεύγουν δημόσιους σχολιασμούς, ἐπικρίσεις προσώπων καί καταστάσεων, γιά τήν ἀποφυγή περαιτέρω ἐκθέσεως τοῦ ἱερατικοῦ σχήματος καί κυρίως γιά τήν ἀποφυγή σκανδαλισμοῦ ἀρκετῶν εὐσεβῶν Χριστιανῶν μας, μερικοί ἀπό τούς ὁποίους παραπονούμενοι καταγγέλλουν ἀμετροέπεια στίς ἐπικοινωνίες, μέσω τοῦ διαδικτύου, ἀπάδουσα τοῦ σχήματος καί τῆς θέσεως τῶν σεβαστῶν μας Πατέρων. Ἀκόμη πρέπει κάθε ἐπικοινωνία μας ὡς Κληρικῶν καί Μοναχῶν, νά συνάδει τῷ ἱερῷ σχήματι καί κατατείνει στήν ἱεραποστολική δραστηριότητα καί πνευματική ἐργασία, ἰδίᾳ ὅταν πρόκειται διά τόν Ἠγούμενο καί πνευματικόν

Πατέρα/Εξομολόγο τῆς Ἱερᾶς Μονῆς ἢ τῆς Ἐνορίας καί Πατέρα πλήθους πνευματικῶν τέκνων. Καίτοι προσωπικῶς πιστεύουμε, πῶς ἡ ἐπερχόμενη πνευματική βλάβη ἀπό τή χρήση καί μετοχή τοιούτων μέσων εἶναι κατά πολύ μεγαλύτερη ἀπό τήν ὠφέλεια ἐξ αὐτῶν! Πιστεύουμε δέ πῶς ἐξαιτίας τῆς ἐπιπόλαιας χρήσεως τοῦ διαδικτύου, ὡς Ἐκκλησία μᾶλλον ἐκτιθέμεθα παρά ὠφελοῦμε. Ἰδίως ὅταν ἡ ἐνημέρωση καί πληροφορία τῆς διακονίας μας κατακλύζεται ἀπό εἰδήσεις πανηγύρεων καί ἐξαντλεῖται σέ ἀνώριμες καί ἀνόητες ἀναφορές «πρός τό θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις», ὅτι «θέατρον ἐγεννήθημεν τῷ κόσμῳ καί ἀγγέλοις καί ἀνθρώποις» (Α΄ Κορ. δ΄9), ἀλλά δυστυχῶς ὄχι ὅπως τιμητικά τό ἐννοεῖ ὁ ἀπόστολος Παῦλος! Ὅμως ἔτσι θά δικαιολογήσουμε τήν παρουσία μας καί πῶς ἐργαζόμαστε ποιμαντικῶς; Μή γένοιτο!

Κι ἐπειδή ἔγινε λόγος γιά τήν σύγχρονη πρός τόν λαό κίνηση καί προσέγγιση τοῦ Ἐφημερίου καί Πατέρα, τῆς Ἐνορίας ἢ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, τοῦ ποιμένος πρός τό ποιμνιο, ἐπιτρέψατέ μοι ὀλίγα τινά ἀπό τήν ὑπερπεντηκονταετῆ ἐμπειρία μου στήν Ἱερωσύνη, τά εἰκοσιεπτά δέ ἐξ αὐτῶν ἔτη ὡς Ἐπίσκοπος.

Δέν γίνεται νά ποιμαίνεται ὁ Λαός ἀπό ἀποίμαντους ποιμένες, πού δέν ὑπακούουν στό Εὐαγγέλιο καί τήν φωνή τῆς Ἐκκλησίας. Ἀπό ἀποίμαντους ποιμένες προέκυψε τό φαινόμενο τοῦ γεροντισμοῦ, μέ συνέπεια τίς καταστάσεις φόβου καί τρόμου τοῦ Λαοῦ καί ἀποτέλεσμα τήν θολή καί ἀθεολόγητη προφητολογία καί προφητολαγνεία, πού ταλαιπωρεῖ τήν ψυχή

τοῦ ἀνθρώπου καί τόν ἀποπροσανατολίζει πνευματικά. Καί μόνον ὁ λόγος τοῦ Κυρίου: «πάντες γάρ οἱ προφῆται καί ὁ νόμος, ἕως Ἰωάννου προεφήτευσαν» (Ματθ. Ια΄ 13), ἀρκεῖ γιά νά καταδείξει τήν λανθασμένη ἀτραπό τῆς ἀπωλείας τους! Γι' αὐτό καί ἡ Ἐκκλησία μας τόν Ἅγιο Κοσμᾶ τόν Αἰτωλό, παρά τίς τόσες προρρήσεις του τόν ἀποκάλεσε ἐνθοῖερομάρτυρα, ἰσαπόστολο, διδάσκαλο τοῦ Γένους, ἀλλά προφήτη δέν τόν ὀνόμασε!

Ἡ αὐτοειδωλοποίηση τῶν ποιμένων εἶναι τό ὀλισθηρό ἔδαφος τῶν ποιμαινομένων καί γι' αὐτό δημιουργοῦνται ὁμάδες, πού διασποῦν τήν ἐνότητα τῶν Ἐνοριῶν. Τό λυπηρό εἶναι ὅτι σέ ὅλους αὐτούς ὑπάρχει μιά θεωρητική πνευματική αὐτάρκεια, τήν ὁποία ἐκμεταλλεύται ὁ πονηρός.

Πρέπει νά ἀντιληφθοῦμε ὅπωςδήποτε τήν σπουδαιότητα τῆς πνευματικῆς πατρότητας. Οἱ Κληρικοί μας δέν εἶναι μόνο τελετουργοί ἢ κοινωνικοί ἐργάτες, ὅπως τονίζει ὁ μακαριστός π. Γεώργιος Μεταλληνός. Εἶναι καί πνευματικοί Πατέρες, ἀλλά τό θεραπευτικό ἔργο ὅμως πρέπει νά ξεκινά ἀπό τούς ἴδιους κατά τόν λόγο τοῦ Κυρίου: «Ἰατρέ θεράπευσον σεαυτόν» (Λουκ. δ 23) Μόνο μέ αὐτή τήν προϋπόθεση μπορεῖ νά μεταδώσει τήν ἐμπειρία τῆς πίστεως, τῆς μετανοίας, τῆς προσευχῆς καί τῆς μετοχῆς ἐν τέλει στό σῶμα τοῦ Χριστοῦ! Ἡ καλλιέργεια, ἡ σπουδή τῆς πνευματικῆς πατρότητας εἶναι τό ἰσχυρό ὑπόβαθρο στή λειτουργία, τήν παρουσία καί τήν πορεία τῆς Ἐνορίας. ἄλλωστε σέ μιά σχέση ἀπό τήν ὁποία ἀπουσιάζει τό Ἅγιο Πνεῦμα, θά ἀπουσιάζουν καί οἱ καρποί Του.

5. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Μακαριώτατε Άγιε Πρόεδρε,

Σεβασμιώτατοι Άγιοι Άδελφοί,

Ό Κύριος καί Δομήτωρ τής Έκκλησίας Ίησοϋς Χριστός εΐναι ή έλπίδα τοϋ σύμπαντος κόσμου καί ήμῶν τῶν ποιμένων τοϋ λαοϋ Του. Προσβλέπουμε στό Πανάγιο πρόσωπό Του, έχοντας τήν βεβαιότητα ὅτι Έκεΐνος προστατεύει τήν Νύμφη Έκκλησία καί τήν ὁδηγεΐ ασφαλῶς εἰς τήν ἄτρεπτη δόξα τής αἰωνιότητος. Έντός τής ἀκτίστου χάριτός Του καί τής ἀπερινοήτου δυνάμεώς Του δέν ὑπάρχουν ἀξεπέραστα προβλήματα. Έμεΐς, ὡς πατέρες τῶν παιδιῶν Του, ὡς φορεΐς τῶν ἐνεργειῶν Του, ὡς διαχειριστές τῶν μυστηρίων Του, ὡς προβολεΐς τής ἀνεκλαλήτου δόξης Του θά συνεχίσουμε τήν ἀναζήτηση τοϋ ἀνθρώπου. Θά συνεχίσουμε νά ἐπαναλαμβάνουμε τό «Άδάμ, ποϋ εΐ;» (Γεν. Γ, 9), διά νά βροϋμε τούς τετρωμένους ἀπό τήν ἀμαρτία ἀδελφούς μας καί νά τούς φέρουμε στό θεραπευτήριο τής μετανοίας. Όλα τά μέσα τής ἐποχῆς μας θά ἐπιστρατευτοϋν διά τό σκοπό αὐτό. Ή ἀναδιοργάνωση τής ἐνορίας καί ὁ ἐπανευαγγελισμός τῶν ἀνθρώπων ἐκεΐ στοχεύουν. Δέν ὑπάρχει πλέον ή πολυτέλεια τοϋ ἐφησυχασμοϋ! Ή ἐντατικοποίηση τής ἐργασίας, θεσμῶν καί προσώπων, εΐναι αὐτονόητη. Ή προβολή τοϋ ἐκκλησιαστικοϋ ἔργου εΐναι ἀπαραΐτητη. Ό ἀγιασμός καί ή κοινή σωτηρία ἀπάντων εΐναι τό ζητούμενο.

Μέ αισθήματα καί λόγους εὐχαριστίας καί εὐγνωμοσύνης γιά τήν ὑπομονή καί τήν προσοχή κατακλείω τόν λόγο μου, εὐχόμενος ὁ συμπροβληματισμός ὄλων μας σήμερα νά καταστεῖ γόνιμη δύναμη διά τήν ἀνασυγκρότηση τῆς ἐνορίας καί τόν ἐπανευαγγελισμό τῶν ἀνθρώπων, εἰς τρόπον ὥστε νά ἐργαστοῦμε γιά τό **κῦρος** τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας. Τοῦτο τό κῦρος ὁ λαός τό ἔχει ἀνάγκη, γιά τοῦτο ἐπιβάλλεται σέ ὅλους μας προσοχή, προσευχή καί «σύνεσις ἐν πᾶσιν».

Προσπαθήσαμε μέ τήν εἰσήγησή μας αὐτή, νά ἐκφράσουμε τήν ἀγωνία μας, νά ἐπισημάνουμε ἀλήθειες, νά δημιουργήσουμε προβληματισμό. Γιά τόν καταρτισμόν της ἐπικαλεσθήκαμε συνεπίκουρους καί ἄλλους ἐκκλησιαστικούς ἄνδρες, ἀνά τήν Ἑλλάδα γιά νά πλαισιώσουν τίς σκέψεις μας, ὥστε διά τῆς ἀπό κοινοῦ συμβολῆς, νά προέλθουν συμπεράσματα, νά ληφθοῦν ἀποφάσεις, πού θά βελτιώσουν ἢ καί θά ἀναθεωρήσουν ἐνδεχομένως τήν διακονία μας. Διεπιστώσαμε δέ ὅτι στήν ἔκδοση τῶν εἰσηγήσεων τοῦ Μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κυροῦ Χριστοδούλου, ἐνώπιον τοῦ σώματος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπό τοῦ ἔτους 1998-2006 καί ὑπό τόν τίτλο: «Εἶπέ τῇ Ἐκκλησίᾳ» ἔχουν ἀκουσθεῖ εἰσηγήσεις, ἔχουν ληφθεῖ ἀποφάσεις, ἔχουν γίνει ἀντικείμενο ἐπεξεργασίας καί διατυπωθεῖ παρατηρήσεις, ἔχουν ἀποφανθεῖ ἀρμόδιες ἐπιτροπές καί ἐπί τοῦ προκειμένου θέματος τῆς ἐνοριακῆς ἀνασυγκροτήσεως καί δῆ τοῦ ἐπανευαγγελισμοῦ τῶν πιστῶν.

Ἡ διαπίστωση αὐτή θέτει ὄλους μας ἐνώπιον τῶν εὐθυνῶν μας καί μᾶς παρακινεῖ νά ὑπενθυμίσουμε στήν ἀγάπη Σας τό ὑπ'ἀριθ. 754/465/15.02.2006 ἐγκύκλιο σημείωμα τό ὁποῖο ἀπεστάλη σέ ὄλους ἐμᾶς τό σχετικόν κείμενο, πού δίνει κατευθύνσεις, οἱ ὁποῖες 16 χρόνια μετά παραμένουν ἐπίκαιρες καί ἀκριβῶς τώρα πλέον εἶναι ἀνάγκη νά τηρηθοῦν πρός τό δέον γενέσθαι, γιά τήν ὅσο τό δυνατόν ἐνδελεχέστερη διακονία τῆς σωτηρίας τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας, ὡς Σώματος τοῦ Χριστοῦ.

Δράττομαι δέ τῆς εὐκαιρίας, γιά νά εὐχαριστήσω καί ἀπό τή θέση αὐτή ὄλους τοὺς Ἁγίους Ἀδελφούς, οἱ ὁποῖοι ἔστειραν μέ πολλή ἀγάπη καί συμπαρέστησαν θερμῶς, τόσον οἰκονομικά, ὅσο καί ἠθικά, στήν ἀκριτική μας Ἱεράν Μητρόπολιν Σάμου, Ἱκαρίας καί Κορσεῶν, ἡ ὁποία ἐτρώθη βαρέως ἀπό τόν σεισμό τῆς 30ῆς Ὀκτωβρίου 2020. 50 Ἐνορίες στίς πόλεις καί τά χωριά μας, ὡς καί 4 Ἱερές Μονές μας ἔμειναν χωρίς θυσιαστήρια. Ἐπί δύο ἔτη ἡ θεία Λατρεία ἐπιτελεῖται ἀπρόσκοπτα μέν, ἀλλά σέ βοηθητικούς χώρους καί αἵθουσες πνευματικῶν κέντρων, τά ὁποῖα μετετράπησαν σέ προσωρινούς Ναούς, ἀκόμη δέ σέ μικρά Παρεκκλήσια, ἀλλά καί στήν ὕπαιθρον ὅταν οἱ καιρικές συνθῆκες τό ἐπιτρέπουν. Δύο χρόνια μετά τόν σεισμό ἀκόμη μετροῦμε πληγές, ἐνῶ μόλις καί μετά βίας, λόγω γραφειοκρατικῶν καθυστερήσεων καί οἰκονομικῆς ἀνέχειας ἐπιχειροῦμε τήν ἔναρξη τῶν μελετῶν διά τήν προϊόντος τοῦ χρόνου καί κατά τήν οἰκονομική δύναμή μας ἐπισκευή πλέον τῶν 98 Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριακῶν, Μοναστηριακῶν καί Παρεκκλησιῶν.

Διά τοῦτο εὐχαριστῶ ὅλους σας γιά τή θερμή συμπαράσταση, ἀκόμη δέ καί τήν παρελθοῦσα Διαρκῆ Ἱερά Σύνοδο γιά τήν ἀπόφαση περιαγωγῆς δίσκου πρὸς περαιτέρω οἰκονομική ἐνίσχυσή μας, τῆς ὁποίας τήν ἀγάπη μέ εὐγνωμοσύνη λαμβάνομε.

Εὐχομαι ὁ προβληματισμός ἀπό τήν παροῦσα εἰσήγηση νά ἐπιφέρει στίς ψυχές καί τήν ζωή τοῦ ποιμνίου μας θαυμαστή τήν ἀλλοίωσιν τῆς Δεξιᾶς τοῦ Ὑψίστου. Γένοιτο!

Εὐχαριστῶ, εὐχεσθε!

+ Ὁ Σάμου καί Ἱκαρίας Εὐσέβιος